СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН XXVII СЪЕЗД

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной 21-hээ гарана | № 54 (17177) | 1986 оной мартын 5, среда | Сэн 3 мүн.

Олониитын эдэбхитэй ажал ябуулга, социалис байгуулалтын айхабтар ехэ арга боломжонууд болон булюу hайн талануудые хүсэдөөр хэрэглэлгэ бидэндэ амжалта хангаха гол нүхэсэл болоно.

М. С. ГОРБАЧЕВ.

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

...1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи ...-эй Экономическа ба социальна хүгжэл...гэлэлнүүд тухай» элидхэлые зүбшэн хэл...ын 3-най үдэшын заседани дээрэ үргэл...эhэн байгаа.

Украинын ССР-эй Министрнүүдэй Сове...эгшэ А. П. Ляшко, Центросоюзай прав...үүлэгшэ М. П. Трунов, Тульска облас...ско районой Кировэй нэрэмжэтэ малай ...жаруулдаг завод-колхозой hаалишан ...лева, КПСС-эй Красноярска крайкомой ...кретарь П. С. Федирко, СССР-эй элшэ ... электрижүүлгын министр А. И. Май...ородско областиин Белгородско районой ...нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ В. Я. ...д дээрэ үгэ хэлэбэ.

...нь нүхэд: Грециин Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Харилаос Флоракис, Урда Африкын Африкан Национальна конгрессэй Генеральна секретарь Альфред Нзо съездые амаршалhан байха юм.

1986—1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проектдэ оруулагдаhан заhабаринуудые, нэмэлтэнүүдые хаража үзэхын, энэ асуудалаар тогтоолой проект бэлдэхын тула съезд комисси байгуулаа.

* * *

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVII съезд хүдэлмэреэ 1986 оной мартын 4-дэ үргэлжэлүүлбэ.

Үглөөнэй заседани дээрэ «1986—1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд тухай» элидхэлые зүбшэн хэлсэhэн байгаа. Нүхэд: КПСС-эй Кемеровскэ обкомой нэгэдэхи секретарь Н. С. Ермаков, Агуухэ Октябриин 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Минскэ автомобильна заводой түмэршэ дархан-хэбшэн Е. А. Шуляк, Херсонско областиин Белозерско районой Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Д. К. Моторный, Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Назарбаев, Томско областиин «Химстрой» гэжэ барилгын управлениин начальник П. Г. Пронягин, КПСС-эй Яхадай обкомой нэгэдэхи секретарь Ю. Н. Прокопьев элидхэл тушаа үгэ хэлэбэ.

Нүхэд: Чилиин Коммунис партиин ЦК-гай Политкомиссиин ба Секретарнадай гэшүүн Володя Тейтельбойм, Сириин Араб социалис hэргээлгын партиин Генеральна секретарнин орлогшо Абдалла-Аль Ахмар съездые амаршалан, үгэ хэлээ.

Удаань нүхэд: КПСС-эй Алтайн крайкомой нэгэдэхи секретарь Ф. В. Попов, Украинын ССР-эй Наукануудай академиин президент, Е. О. Патоной нэрэмжэтэ Электро-гагналгын институдай директор Б. Е. Патон, Латвиин ССР-эй Бауска районой хүн зоной hуудал байдал хангалгын комбинадай директор Н. Д. Дзенис гэгшэд элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаба.

hүүлээрнь нүхэд: Кампучиин Арадай-революционно партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, Кампучиин Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Хенг Самрин, Аргентинын Коммунис партиин Генеральна секретарь Атос Фава, Японой Коммунис партиин ЦК-гай Секретариадай түрүүлэгшэ Мицухиро Канэко съездые амаршалбад.

СЪЕЗД ХҮДЭЛМЭРИЕЭ ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛЬЭЭР

...ССР-эй Министр...дэй Түрүүлэгшэ ... КПСС-эй XXVII ...ын 3-най үдэ... дээрэ түрүү...лэбэ. Республика ...м, техникын туй... үргэнөөр нэбтэ... үйлэдбэрие үр...ь онhожоруулhа...даар хангаhанай ...ндануудые шэнэд...рилисые 2—3 да... гэhэн зорил... гэжэ тэрэ мэдээ-...

...нүүдые шэнэдхэл...ын тула машина ...водуудта түхеэ... үйлэдбэрилгые ...лүүлхэ шухала. ...олон халаанда ... ашаар нэн ту... түйлажа боло... ...нүүд соо энэ ...гдаhаниинь зүй... даа. Машина бү... hайнаар хэрэг... hалбаринууд хоо... ...гэе гүримшүүлхэ ...а удха шанартай. ...эсэлэй ашаар тү... бүтээн гарга... ...ломжонууд асари ... алмаhанай, тех... процесссүүдые на... хоёрдохёо хэ... ...үүхэй эдые ажа... ...hанай ашаар нэ... ...альна нөөсэнүү... ...дэлмэри мүн лэ ...хэхэ байнабди. ...еспублика дотор... ...ий дүй дүршэл ...эй, тэрэ КПСС-эй ...данхай гэжэ үгэ ...дэглээ. Гэбэшье ...магтал замайнгаа ...эбди.

...юзай правлениин М. П. Трунов три...адаа, Эдеэ хоо...мые, арадай хэ... ...ба хүн зоной ажа... ...галгын эд бараа ...ые хүгжөөлгын программые бэе... кооператорнуудай ...эшэлүүлхэ тухай ...е тогтожо хэлэбэ. ...рнуудай хүдэлмэ... ...элхы ёhоор сэг... ...нөө үеын эрилтэ... ...ол гүйсэд харюуса... ... үгэ хэлэгшэ тэм...

...ндо СССР-эй Гос... союзна респуб... Министрнүүдэй Со... ...амта республика... ...лон областьнуудай ... харилсаае эрид ...дхэхэ, нөөсэнүүдэ ...үбэарилха, горо... ...ративна худалдаа ... продуктнуудые ...е, колхозой дэл... ...экономическа нү... ...гээшэ гол зорил... ...оно гэжэ Центро... ...по.

...нютагай социальна ...шэнэдхэн хубилгал... ...ративна эмхинүү... ...дальсалгые эдэбхи... ...шэ мүн лэ шухала ...лсно.

...оуhое хэрэглэмжын ...тухай хуули зохёо... ...уурадхал оруулба. ...ээ трибуна дээрэ... ...элхын тула зүрхэ ...ы далгэн бэлдэhэн ...о Тульска обла... ...ээй нэрэмжэтэ ма... ...э пайжаруулдаг за... ...эй hаалишан В. В. ...хэлээ. Манай кол... ...намайе съездэ үдэ... ...имер юумэнэй ha... ...обоожо байhан ту... ...ые гүйгаа hэн. Энээ... ...үүлхэ гээшэ юрын ... ээ байна. Хүдөөгэй ... олохон hонал бо... ... эрмэлзэл КПСС-эй

ЦК-гай Политическэ элидхэл соо хэлэгдээ.

Мүнөө бидэнэй хүн бүхэн ехэ харюусалгын мэдэрэлтэйгээр хүдэлжэ байна. Ушарынь гэхэдэ, юрэ бусын зорилгонууд, холын хараа түсэбүүд табигдаа. Съезд дээрэ дутуу дунданууд эрид шангаар шүүмжэлэгдэнэ. Общество соохи байдалые гүримшүүлан hайжаруулха, кадрнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар ЦК-гай тэрэнэй Политбюрогой үнэн зүб, бата хараа шугам бэелүүлжэ байhыень харанабди. Ажабайдалай бүхы hалбаринуудта гүрим журамые бэхижүүлхэ талаар Центральна Комитедэй хараа шэглэл ажалшадай зүрхэ сэдьхэлдэ тааралдана гэжэ найдамтайгаар хэлэжэ болоно.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдhээ үндэhэтэй хүдөө нютагуудта боложо байhан хубилалтанууд намда, хүдөөдэ ажаhууhан хүндэ, илангаяа эли бодо байна гэжэ делегат хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. Табан жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэхые найданабди. Гэбэшье бэрхэшээл түбэгүүдэй ушарха байhые ойлгонобди. Жэшээнь, манай үхибүүдэй хото город ошохые эрмэлзэнгүй, маанадтай хамта хүдэлхыень хүсэнэбди, теэд ганса хүсэлэнгөөр холо ошохогүйш. Ажалай болон ажаhуудалай яhала hайн эрхэ байдалай байгуулагдаhан манай ажахы мүнөө дээрээ городто хүрэхөөр бэшэ юм аа даа.

Мүнөө эрдэм-техникын дэбжэлтэ тухай, шэнэ технологинууд тухай хөөрэлдөөн болоно. Энэнь залуушуулай дура татадаг. Харин фермэнүүдтэ, тарялан дээрэ техническэ дэбжэлтэ мүнөө дээрээ үшөөл hүлашаг байнхай.

КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэл соо асари ехэ түсэбүүд, түүхэтэ зорилгонууд хараалагдаа гэжэ В. В. Королева үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ. Бидэ, делегадууд, ехэ этигэл найдалтайгаар, партиин хараалhан бүхы юумэ дүүргэхэ хүсэл эрмэлзэлтэйгээр съездhээ бусажа байнабди.

1981—1990 онуудта хизаарай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашадань комплексноор хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор Красноярска хизаарай экономико хүгжөөлгын хараа түсэбүүд тодорхойлогдоhон байгаа гэжэ КПСС-эй крайкомой нэгэдэхи секретарь **П. С. Федирко** хэлэбэ. Манайда энэ шухала тогтоолые бэелүүлхэ талаар бүхы юумэн hайн байгаагүй, зарим шухала шэглэлнүүдые бэелүүлгэдэ горитой дутуу дунданууд ушарhан байнэ.

Программые бэелүүлгын хэрэгэй элдэб министерствэнүүд болон албан зургаануудай аша туhые хараада абадаг дээрэhээнь ниитэ гүрэнэй аша туhые хараада абалгатай албан зургаание ашаг үрэ ехэтэйгээр, hайнаар хүтэлбэрилгын асуудалнуудта үгэ хэлэгшэ гол анхаралаа хандуулба. Сибирьтэ кадрнуудые нютагжуулха, тэрэнике хүнэй ажабайдалда таарамжатай газар болгохо гэhэн ушарта гол анхарал хандуулагдана.

Парти, правительствын эсэшэ сусашагүй хүсэлэл оролдолгын ашаар элшэ хүсэн таhалгаряагүйгөөр хүгжөөгдэнэ, тэрэнэй техническэ хэмжээн саг үргэлжэ дээшэлнэ, гээд СССР-эй элшэ хүсэнэй болон электрификациин министр **А. И. Майорец** тэмдэглэбэ.

Экибастузай болон Канско-Ачинска түлишын-элшэ хүсэнэй комплекснуудай бүридэлдэ ородог электростанцинуудай барилга арбан хоёрдохи түсэбтэ табан жэлдэ үргэлжэлүүлэгдэхэ. Баруун Сибирьтэ байгаалиин газай үндэhэ hуури дээрэ шэнэ станцинууд баригдаха юм. Тоолон бодожо үзэhэнэй ёhоор, бидэ эндэhээ эгээл хямда электрын элшэ хүсэ абаха болонобди. Сибириин, Алас-Дурна хизаарай, Дунда Азиин болон Закавказиин районуудта хүсэ ехэтэй гидроэлектростанцинуудые бариха, ороной нэгэдхэгдэмэл элшэ хүсэнэй системые саашадань хүгжөөхэ талаар ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри бэелүүлэгдэхэ ёhотой. Хүдөө ажахы электрын элшэ хүсөөр бүри найдамтайгаар хангагдадаг болохо.

Элшэ хүсэнэй нөөсэ баялигуудта гамтайгаар хандаха шухала гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Хүдэлмэриин газар, айл бүхэндэ бүхы янзын элшэ хүсэ хэрэглэлгые бага болгохо талаар экономическа урмашуулга үргэдхэхэ хэрэгтэй гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Хүдөө нютагта ажаhуудаг намда Эдеэ хоолой программые бэелүүлгын асуудал түбхын түрүүндэ табигдана, гэжэ Белгородско областиин Ажалай Улаан Тугай орденто Фрунзиин нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **В. Я. Горин** хэлэбэ. Продукци, тиихэдэ түбхын түрүүн мяха үйлэдбэрилгые саашань ехэдхэхэ гээшэ гол зорилгомнай гэжэ тоолонобди.

Тэжээл үйлэдбэрилгын хүгжэлтэhөө бүхы асуудалнуудай шиидхэлгэ дулдыдадаг. Областиин гахай үсхэбэрилгын ажахынуудта тэжээлгын шэнэ технологи нэбтэрүүлэгдэжэ, шэмэтэй тэжээл хүсэд hайнаар хэрэглэгдэхэ болонхой. Тиигэжэ холимол тэжээл гаргашалгые 30 процент хороохо арга бии болонхой. Энээнэй ашаар гансал манай ажахыда гурбан жэл соо 20 мянган тонно орооhон, харин область дотор 240 мянган тонно орооhон алмагдаа юм.

Госагропромой болон нютагуудта тэрэнэй органуудай байгуулагдаhан ушарые халуунаар дэмжэжэ байhанаа үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ. Али бүхы асуудалаар заабари үгэхэ, хэрэгтэйшье, хэрэггүйшье газарта харгалзаха урданай бүтэшэгүй арга онол удаанаар усадхагдана. Энэнь халагламаар. hайн, зүб шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэ түргөөр бэелүүлжэ, хубилалта хэхэ шухала.

Тэрэшэлэн хүдөө ажахын кадрнуудые бэлдэхэ, үйлэдбэри дээрэхи болбосоролые hайжаруулха, хүдөө нютагуудта социальна хубилалта хэхэ асуудалнууд дээрэ үгэ хэлэгшэ тогтон хэлэбэ.

Грециин Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь **Харилаос Флоракис** Урда Африкын Африкан национальна конгрессэй Генеральна секретарь **Альфред Нзо** съездэ хабаадагшадые амаршалhан байна.

1986—1990 онуудта, мүн 2000 он хүрэтэрхи хугасаада СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проектдэ оруулагдаhан заhабаринууд ба нэмэлтэнүүдые хаража үзэхэ, түс асуудалаар тогтоолой проектые бэлдэхэ комиссиие съезд байгуулба.

Энээгээр үдэшын заседани дүүрэбэ.

Мартын 4-дэ съезд хүдэлмэриеэ үргэлжэлүүлбэ.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVII съезд мартын 4-дэ үглөөнэй 10 часта Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо хүдэлмэриеэ үргэлжэлүүлбэ.

Манай ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха талаар парти болон арадай хэжэ байhан асари ехэ зохёон байгуулхы ажал ябуулгые съезд дээрэ хэгдэhэн элидхэлнүүд, хэлэhэн үгэнүүд элирхэйлэн харуулна.

Коммунис байгуулалтын харюусалгатай шатада общестын урагшаа дабшаха стратегиие тодорхойлходоо, делегадууд партийна, гүрэнэй ба ниитын ажабайдалай гол шухала асуудалнуудые, арадай ажахын бүхы hалбаринуудые шэнэдхэн хубилгалгын, совет хүнүүдэй hуудал байдалые улам hайжаруулгын, ажалай ба ажаhуудалай эрхэ байдалые hайжаруулгын гол шэглэлнүүдые зүбшэн хэлсэнэ.

Мартын 4-нэй үглөөнэй заседани дээрэ партиин Кемеровскэ обкомой нэгэдэхи секретарь Н. С. Ермаков 1986—1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи үедэ ороной Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд тухай элидхэл тушаа түрүүлэн үгэ хэлэбэ.

Арадай ажахые түлишөөр, металлаар, химиин продукцяар хангахын түлөө парти болон гүрэнэй урда үндэр ехэ харюусалгатай байhанаа областиин ажалшад hайн ойлгоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Гэбэшье үргэн дэлюун Сибириин энэ хизаарай түйлэй ехэ баялигууд элдэб ушар шалтагаануудhаа боложо, гүйсэд дүүрэнээр ашаглагданагүй. hүүлэй жэлнүүдтэ эндэ нүүрhэ малталгын хэрэгэй хангалтагүйгөөр эрхилэгдэжэ байhанайнь түлөө Тюменьдэ болоhон зүблөөн дээрэ бидэниие тон зүбөөр шүүмжэлээ hэн гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ.

Нүүрhэ малталгын предприятинуудые хүгжөөхэ асуудалнуудые шиидхэхэ, социально-соёлой түсэбэй зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар областиин партийна, совет болон ажахын зургаануудай хэмжээ ябуулганууд тухай үгэ хэлэгшэ мэдээсээ.

Хүдэлмэриич нэмэлтэ хүсэгүйгөөр Кузбасс тохёолдоhоч бэрхэшээл түбэгүүдые усадхан зайсуулжа шадахагүй байна.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVII съезд.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кремлиин Съезднүүдэй ордонгой фойе соо. Бүлэг делегадуудай дунда Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ В. В. Терешкова болон Ортопедиин ба травматологиин Курганска эрдэмшэнжэлгын институдай директор Г. А. Илизаров.

ТАСС-ай фотохронико.

ВЛКСМ-эй ЦК областиин барилганuудые шефтээ абажа, олониитын уряагаар залуушуулые эльгээгээ hаань, hайн байгаа гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ.

Партиин дотоодын болон гадаадын политикые Белоруссиин автомобиль бүтээгшэд ухаан бодолоороо, зүрхэ сэдьхэлээрээ дэмжэдэг юм гээд дамжуулхые минии нүхэд гуйгаа hэн гэжэ Минскэ автозаводой түмэршэ дархан-хэбшэн **Е. А. Шуляк** хэлэбэ. Бидэнэртэ эб найрамдалай түлөө тэмсэл хадаа оронойнгоо экономическа ба өөрыгөө хамгаалха хүсые бэхижүүлхын тула үдэр бүриин, эршэмтэй хүдэлмэри болоно. Гэбэшье түйлагдаhан амжалтанууд сэдьхэлыемнай ханаанагүй. Мүнөө бидэ hураггүй hайнаар хүдэлхэ ёhотойбди. Съездын документнүүд соо табигдаhан эрилтэнүүдые би иимээр лэ ойлгоноб.

Манай автомобильнуудай гадаадын оронуудайхиhаа үлүү hайн байхыень түйлаха гээшэ коллективэй шухала зорилго болоно. Энэ юрын мэдүүлгэ бэшэ, харин тэрэ найдамтай үндэhэ hуурида түшэглэнэ.

Мүнөө бидэ шэнэ түхэлэй автомобильнуудые олоорнь бүтээн гаргажа эхилхээр бэлэнбди. Гэбэшье дүтэрхы предприятинууд ажал хэрэгтэмнай hаад тойбо татана. Нэн түрүүн Ярославлиин мотоор бүтээгшэд шэнэ двигатель үйлэдбэрилэн гаргалгые унжагайруулжа байна.

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай предприятинуудай Минскын автомобиль бүтээгшэдэй тогтоохон үрэ түгэс харилсаан тухай үгэ хэлэгшэ хөөрэбэ. Манайда али алиндань ашатай туhатай хамжаае хүгжөөхын тула үшөө ехэ арга нөөсэнүүд бии гэжэ hананаб. Тэрэ амгалан байдалай хэрэгэй аша туhада, манай аха дүү хани барисаае, харилсаа холбоое бэхижүүлхэ, социализмые хүгжөөхэ хэрэгтэ зорюулагдана.

Хараалhан түсэбүүднай асари ехэ байна гэжэ Херсонско областиин Белозерско районой Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **Д. К. Моторный** тэмдэглэбэ. Ленинэй хэлэhэнэй ёhоор, тэдэниие бэелүүлхын түлөө бидэ хүсэ шадалаа, хүсэлэл оролдолгонуудаа арба дахин арьбадхаха зэргэтэйбди.

Сагай уларилай хэды таарамжагүй байгаашье hаань, манай овощой-hүнэй ажахын коллектив урагшаа бата найдамтайгаар дабшажа ябана. Ажахын тоосооной ашаар колхоз дүрбэн түсэбтэ табан жэлэй хугасаа соо жэгдэ hайнаар хүдэлнэ. Ажахынуудай ашаяа харюулалгые хангалгын асуудалнуудта съезд дээрэ гол анхарал хандуулагдаhан, шанга эрилтэ табигдаhан байгаа. Колхоз, совхозуудта үйлэдбэрие үргэдхэлгын, материальна урмашуулгын фондын гол зүйл хадаа сэбэр ашаг олзо болохо ёhотой. Бидэ өөhэдөө тэдэниие гаргашалха ёhотойбди.

Хүдөө ажахые эршэмтэйгээр хүгжөөлгэдэ эрдэмтэдэй хубита ехэ гэжэ уhалууриин газар тарялангай асуудалнуудта тогтожо хэлэхэдээ мэдүүлээ. Тэрэнэй hанамжын ёhоор, уhалуури хадаа урда талата нютагуудай газарые шанаржуулан hайжаруулгын, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэлгын гол харгы зам болоно.

Аха дүү союзна республикануудай туд бүхэниинь али бүхы талаhаа хүгжөөгдэжэ, ороной ниитэ нэгэн арадай ажахын комплексые бэхижүүлгэдэ тэдэнэй хубита ургажа байна гэжэ Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Н. А. Назарбаев** тэмдэглээ.

Өөhэдынгөө арбан зургаадахи съезд дээрэ республикын коммунистнуудай элирүүлэн нээhэн арга нөөсэнүүд тухайда үгэ хэлэгшэ тогтобо. Нюдэ бүрлүүлгын, эзэн буса ябадалай, ниитын зөөри үбэршэлгын, социальна үнэн зүбэй, мүн кадрнуудые шэлэжэ олоод, тааруулан табилгын, хүмүүжүүлгын гол ёhонуудые хазагайруулгын ушар баримтануудые тэдэнэр эрид буруушааhэн байгаа.

Иимэ хангалтагүй ябадалнууд Казахстанай арадай ажахые хүгжөөлгэдэ муугаар нүлөөлhэн байна гэжэ үгэ хэлэгшэ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. Түсэбтэ табан жэлэй хугасаа соо промышленна ехэ продукци дутуугаар гаргагдаа, фондын ашаг унаа, олон байрын гэрнүүд ашаглалгада оруулагдаагүй. Түсэбөөр хараалагдаhанhаа бага тарян, мяхан, hүн худалдагдаа. Эдэ бүхы дутуу дундануудайнгаа, шэглэлнүүдэйнгээ түлөө республика ЦК-гай Политическэ элидхэл соо тон зүбөөр, партийна ёhоор шүүмжэлэгдээ.

Мүнөө ниитэ союзна ажалай хубаарилгада республикын ямар hуури эзэлдэг, үүргэ дүүргэдэг байhые казахстанайхид хараада абажа, хүдэлмэреэ гүримшүүлан hайжаруулжа байна. Түсэбүүдэй шанарай, тэнсүүриин түлөө түсэблэлгын зургаануудай, харин парти, правительствын тогтоолнуудые заабол дүүргэхын түлөө министрнүүдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ шухала гэжэ съезд дээрэ хэлэгдэhыень тэрэ дэмжэбэ. Тиигэбэл нютагай зургаануудай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалга бүри ехэ, тодорхой болохо байна.

Съездын хүдэлмэрилжэ байhан үдэрнүүдтэ бидэнэй, делегадуудай, ухаан бодолдо ехэ хүсэл эрмэлзэлнүүд түрэнэ гэжэ Томско областиин «Химстрой» гэдэг барилгын управлениин начальник **П. Г. Пронягин** хэлэбэ. Гэбэшье ЦК-гай апрелиин Пленум дээрэ тодорхойлогдоhон Центральна Комитедэй залан сэхэ политикые парти болон арадай халуунаар дэмжэлгые бодото байдалда бэелүүлхын түлөө, партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө ехэ харюусалга хадаа иимэ хүсэл эрмэлзэлнүүдэй нэгэниинь болоно.

Экономическа ба социальна хүгжэлтые эрид хурдадхалгада Сибирь, ороной зүүн районууд айхабтар ехэ үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Мүнөөдэр съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байhан Гол шэглэлнүүд соо түс районой үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хурдан түргэнөөр хүгжөөлгэ шухала hуури эзэлнэ.

Олохон делегадууд үгэ хэлэхэдээ, барилгашадые эрид шангаар шүүмжэлhэн байна гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Барилгашадай арга боломжонууд заха хизааргүй бэшэ, гэбэшье захиргаанай зургаанууд зарим ушарта бэелүүлэгдэхын аргагүй программа табидаг байна. Энэнь нөөсэ хэрэгсэлнүүдээр бэхижүүлэгдэдэггүй, тиигэжэ барилгын үйлэдбэриин ажалай эмхидхэл буруу hүрэгдэжэ, түсэбүүд дүүргэгдэнгүй үлэшэдэг байха юм. Эгээл иимэ байдалhаа гарахын тула нютагай эрхэ байдалые, шэнжэ шанарые хараада абажа, барилгын хүдэлмэриие нормативна болзороор түсэблэхэ хэрэгтэй.

Ажалшадта этигэл найдал хандуулха, партийна комитедүүдэй хүдэлмэриие hайнаар, зүбөөр эмхидхэхэ гээшэ хүнүүдэй дура татадаг, партиин болон тэрэнэй гол штабай —Центральна Комитедэй нэрэ хүндые дээшэлүүлдэг, удха шанарыень улам ехэдхэдэг байна гэжэ КПСС-эй Яхадай обкомой нэгэдэхи секретарь **Ю. Н. Прокопьев** тэмдэглээ. Сибирь болон Алас-Дурна зүгые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, эдэ үргэн ехэ газар нютагуудые комплексноор ашаглаха гэhэн партиин стратегическэ хараа шэглэлые Яхадай коммунистнууд, бүхы ажалшад бүрин хүсэдөөр дэмжэнэ.

Урда Яхадай территориально-үйлэдбэриин комплексые бүрилдүүлгын асуудалнуудта үгэ хэлэгшэ дэлгэрэнгыгээр тогтобо.

Ороной Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд КПСС-эй программна зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар түсэбтэ даабаринуудые тодорхойлбо гэжэ КПСС-эй Алтайн крайкомой нэгэдэхи секретарь **Ф. В. Попов** хэлээ. Партиин крайком, партийна организацинууд hанаагаа амарха үзэгдэлнүүдтэй шууд сэхээр тэмсэнэ. Хуушарhан ёho заншалнуудые усадхан зайсуулха хэрэгтэй. Шэнэ эрилтэнүүдэй, шэнэ зорилгонуудай удхые хүтэлбэрилэгшэд бултадаа гүнзэгыгөөр ойлгоогүй байна, зариманиинь ажал хэрэгээ шэнэдхэн хубилгажа шаданагүй. Эдэ бүгэдые бидэ ажал ябуулгадаа хараадаа абадагбди.

Хизаарай агарна политикын гол шэглэлнүүдтэ үгэ хэлэгшэ дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Нёдондо жэлэй ургаса хуряалгын дүй дүршэлэй харуулhанай ёhоор, автомобильнуудаар hайса туhалхадань гектар бүхэнhөө, багсаамжалхада, 1,5—2 центнерээр ехэ таряа хуряаhан байгаабди. Мал ажалые эршэмтэйгээр хүгжөөхэ горитой арга нөөсэнүүд бии.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие эршэдхэлгын үндэhэн шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хүтэлбэрилгын шэнэ зургаанууд — агропромууд горитой оролдолго хэшээл гаргана. Хизаарта хүдөө ажахын продукци болбосоруулгые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ шухала гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

* * *

УССР-эй Наукануудай академиин президент Б. Е. Патон үгэ хэлэхэдээ, үйлэдбэритэй эрдэм наукын холбооe хүгжөөлгын, нарижуулан hайжаруулгын асуудалнуудта тогтоhон байна. Украинын Наукануудай академи энэ асуудалда ехэ анхаралаа хандуулдаг.

Гүнзэгы үндэhэ баримта хадаа совет эрдэм наукын онсо шэнжэнь болоно. Эгээл тиимэhээ эрдэм ухаанай шэнэ нээлтэнүүдые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлгэдэ гол анхаралаа хандуулха байнабди. Эрдэм ухаанай шэнжэлгэнүүдтэ үйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэдэй хараа бодолhоо ехэ юумэн дулдыдадаг.

Латвида хүн зоной ажаhуудал хангалгада ехэ анхарал хандуулагдадаг юм гэжэ Латвиин ССР-эй хүн зоной ажаhуудал хангалгын Бауска районно комбинадай директор **Н. Д. Дзенис** үгэ абахадаа, комбинадаймнай коллектив хүдөө нютагай хүн зоной байдалые болбосон hайн болгохын тула комбинадай коллектив ехэ юумэ хэнэ.

Хүн зоной ажаhуудал хангалгын хэмжээе hайжаруулга бүхы ажал хэрэгүүдтэ hайнаар нүлөөлдэг байна. Колхоз, совхозуудта мэргэжэлтэд, илангаяа залуушуул түбхинэн hуурижажа байнхай. Түсэбтэ табан жэлэй хугасаа соо ажалhаа hамшаха ябадал хоёр дахин хороогдоо.

Чилиин Компартиин ЦК-гай Политкомиссиин ба Секретариадай гэшүүн **Володя Тейтельбойм**, Сириин Араб социалис hэргээлгын партиин Генеральна секретариин орлогшо **Абдалла Аль-Ахмар**, Кампучиин Арадай-революционно партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, НРК-гай Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Хенг Самрин**, Аргентинын Коммунис партиин Генеральна секретарь **Атос Фава**, Японой Коммунис партиин ЦК-гай Секретариадай Түрүүлэгшэ **Мицухиро Канэко** съездые амаршалан, үгэ хэлэбэ.

Үдэшын заседани дээрэ Гол шэглэлнүүд тухай элидхэлые зүбшэн хэлсэhэн байна.

Съезд мартын 5-да хүдэлмэриеэ үргэлжэлүүлхэ.

(ТАСС).

Мүрысөө үүсхэгшэд,—КПСС-эй XXVII съездэ

БАРИЛГАШАДАЙ ҮГЭ БАТА

Манай барилга-хабсаралгын 607-дохи поездын хүдэлмэришэд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой партиин XXVII съезд дээрэ хэһэн Политическэ элидхэлые хэблэлдэ уншажа, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, шэнэ техникэ, түрүү технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, капитальна барилга үндэһөөрнь һайжаруулжа, техникэ һэльбэн шэнэлхэ зорилгонуудые табина. Эдэ асуудалнуудые зүбөөр шиидхэжэ шадабал, хүдэлмэришэдэй ажаллаха эрхэ байдал һайжарха, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлхэ, даажа абаһан объектнүүдээ болзортонь ашаглалгада тушаааха зэргэтэй.

Поездымнай хүдэлмэришэд партиин XXVII съездые нэрэтэй солотойгоор угтахаар үүсхэл гаргаа һэн. Тиигэжэ үйлэдбэридэ бии байгаа арга боломжонуудаа һайса тооложо үзөөд, ажалай бүтээсые 1,1 процентээр дээшэлүүлжэ, барилгын өөрынь үнэ сэнгые 0,6 процентээр хямдаруулха, бригадна подрядай гуримаар бүхы хүдэлмэриин 66 процентые хэхэ, 1985 оной даабариһаа гадуур 300 мянган түхэригэй барилга хэжэ, бүхы объектнүүдые хараалагдаһан болзортонь ашаглалгада тушааха, «КПСС-эй XXVII съездэ габшагай ажалай 27 вахта» гэһэн уряа доро мүрысөө дэлгэрүүлжэ, эгээл һайн үрэ дүн түйлахын тула тэмсэхэ гэжэ шиидээ бэлэй.

Коллективэймнай гаргаһан энэ һайн һайхан үүсхэлые Октябриин Революциин ордено «Нижнеангарсктрансстрой» трестын захиргаан, партком, профком, комсомолой комитет һайшаан дэмжэһэн юм. КПСС-эй Буряадай обком, партиин Северобайкальскын горком энэ үүсхэлэймнай удха шанарые үндэрөөр сэгнэжэ, дэмжэһэн байна. Поездын коллектив хүнгэн бэшэ зорилго урдаа табиһан байгаа. Абаһан уялгануудаймнай дүүргэлтые КПСС-эй Северобайкальскын горком, трестын партком ехэл нарижаар хинан шалгадаг, туһаламжа хүргэдэгшье байгаа юм.

Урдаа табиһан хараа зорилгонуудаа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула бидэ ажал хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэхэ, үйлэдбэриин, технологическа, хангалгын журамуудые шангадхаха, шэнэ онол арга, оньһон техникэ үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ яһалал оролдообди. Поездын захиргаан, партийна, профсоюзай организацинууд хүдэлмэришэдэй дунда ойлгуулламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайнаар эмхидхээ. Жэшээлхэдэ, партийна эхин организациин секретарь В. Д. Ведерников коммунистнуудые тон харюусалгатай участогуудта табижа, тэдэнэй урда шанга эрилтэ табиһан байха юм. Дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдэй, прорабуудай, мастернуудай, бригадирнуудай тушаалда мүнөө коммунистнууд хүдэлнэ.

Экономико шудалха һуралсалай үүргэ улам эдэбхижүүлэгдээ. Поездын 25 хүтэлбэрилэгшэдэй 23-иинь хэшээлнүүдые үнгэргэжэ, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ нүлөө үзүүлдэг гээшэ. Дүршэл шадабаритай хүдэлмэришэд ажал хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандажа, эгээл һайн үрэ дүн түйлахын тула үнэн зүрхэнһөө оролдодог байха юм.

Хараад үзэгты даа. Владимир Малашкевичэй хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив даабарияа эрай шамай дүүргэдэг, зарим ушарта даабарияа дүүргэдэгшьегүй һэн. Эдэнэр гээгдэлһээ гараха гэжэ ехэ оролдодоггүй байгаа. Энэ бригадын гэшүүдтэ ажахын тоосооной гуримай удха шанар, аша нүлөө тухай поездын мэргэжэлтэд хэдэн лекци уншаба. Шэнэ онол арга шадамар бэрхээр хэрэглэжэ шадабал, үйлэдбэридэшье, хүдэлмэришэдтэшье аша үрэтэй гэжэ тиихэдэ хүдэлмэришэд һайн ойлгожо абаа. Энээн дээрэһээл В. А. Малашкевичэй хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив бригадна подрядай гуримаар барилга хэхэ гэһэн дурадхал поездынгоо захиргаанда оруулаа һэн. Залуу барилгашадай үүсхэлые поездын захиргаан, партийна, профсоюзай организацинууд дэмжэжэ, энэ коллективтэй ажалай хэлсээ баталаа бэлэй. В. А. Малашкевичэй бригадын гэшүүд 140 хүүгэдэй байха сад-яслиин байшан Нижнеангарск посёлогто барижа эхилээ. Ажаллахашье, коллектив хүтэлбэрилхэшье бэлиг шадабаритай байһанаа В. Малашкевич хэрэг дээрэнь харуулжа шадаа.

Хүдэлмэришэдэй суглаанда хабаадалсажа, һанамжа дурадхалнуудые оруулдаг болоо. Советскэ Союзай Герой В. Б. Борсоевые бригадынгаа гэшүүн болгожо абаад, һара бүриин салин хүлһыень Эб найрамдалай совет жасада оруулдаг байха юм. В. А. Малашкевичэй бригадын гэшүүдые танихаар бэшэ, түрүү коллектив болоо. Эндэ ажалай журам эбдэхэ, даабаряа дүүргэхэгүй ушар үзэгдэхэеэ болео. Сад-яслиингаа байшан саг болзортонь «эрхим» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушаагаа.

Экономико шудалха һуралсалые, ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри зүбөөр, аша үрэтэйгөөр ябуулха гээшэ ажалша коллективүүдтэ ехэ удха шанартай гэжэ ганса энэ баримта дээрэһээ эли тодо болоно ха юм. Һаяшаг бидэ залуу барилгашан В. А. Малашкевичые КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абаабди. Энэ түрүү хүдэлмэришэнэй хүтэлбэрилжэ ябаһан бригадын коллектив КПСС-эй XXVII съездын урда тээ абаһан уялгаяа сүм бэелүүлээ.

Поездымнай үнинэй бэрхэ хүдэлмэришэн С. В. Осиповой хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив мүнөө түмэр замай Северобайкальск станциин гол шухала корпусуудые бодхооно. Эдэнэр мүн лэ бүхы ажалаа бригадна подрядай гуримаар хэдэг. Хүдэлмэришэдэй миин байха саг эндэ хороогдонхой. Юуб гэхэдэ, С. В. Осипов барилгада хэрэгтэй материал, зэр зэмсэг, оньһон техникэ эртээнһээнь захижа асардаг. Энэмнай эсэхые мэдэхэгүй хүн юм. «Нижнеангарсктрансстрой» трестын хүтэлбэрилэгшэдтэ, таһагуудые даагшанарта сэхэ хандажа, участогай хүдэлмэридэ хэрэгтэй материал олоһон лэ байдаг. Дунда шатын хүтэлбэрилэгшэ иимэл үсэд нэтэрүү, урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтойгоор ажаллаха ёһотой гээд һанагдана.

Северобайкальск станциин объектнүүдэй барилгада В. Б. Воробьевой бригадын коллектив хабаадалсажа, оролдосо шадабари гарган, үдэр бүри эгээл үндэр бүтээсэ түйлахын тула тэмсэдэг заншалтай. Энэ бригадын коллектив түмэрбетон хэрэгсэлнүүдэй дуталдахада, өөһэдөө бетон шудхажа, саг болзортонь барилга хэдэг болонхой. Хүдэлмэришэд иигэжэ эдэбхи үүсхэл гарган ажаллаһан дээрэһээ даабаринуудаа болон абаһан уялгануудаа хододоо үлүүлэн дүүргэжэ хамтын хэрэгтэ хубитаяа оруулалсана. С. В. Осипов, Б. В. Воробьев гэгшэдэй бригадануудай коллективүүд үнгэрһэн жэлдэ 499 мянган түхэригэй барилга хэхэ аад, үнэн дээрээ 525 мянган түхэригэй барилга хэжэ, Байгалай тоннель—Северобайкальск станци гэһэн габшагай ажалай участогай хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ олон удаа шалгараа бэлэй. Мүнөө Ленэһээ Северобайкальск станци хүрэтэр электровозууд ябажа эхилбэ.

Барилга-хабсаралгын 607-дохи поездын коллектив анхан ехэ гээгдэлдэ орожо ябаһан байгаа. Түрүү хүдэлмэришэдэй үүсхэл гарган, эршэтэйгээр хүдэлһэнэй ашаар барилга хэхэ даабари үлүүлэн дүүргэгдэдэг болобо. Энэ гээгдэлһээ гараха хэрэгтэмнай КПСС-эй Северобайкальскын горком, «Нижнеангарсктрансстрой» трестын захиргаан, партком, профком ехэ туһаламжа хүргөө гээд тэмдэглэхэ байнаб. Хүдэлмэришэдэймнай КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ абаһан дээшэлүүлэгдэһэн уялганууд сүм бэелүүлэгдээ. Бидэ үнгэрһэн жэлдэ 10 миллион түхэригэй барилга хэхэ даабаряа 12 миллиондо хүргөө һэмди. Түсэбөөр хараалагдаһан объектнүүд сүм ашаглалгада оруулагдаа.

Арбан хоёрдохи табан жэлые материально-техническэ һайн баазатай болоод угтаһан байнабди. Хүдэлмэришэднайшье оролдолго үүсхэлтэйгээр ажаллажа байһаар.

КПСС-эй XXVII съездын нээгдэхын урдахана байгша оной түрүүшын хоёр һарын даабариие дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 20 мянга гаран түхэригэй барилга хээбди. Энэ жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхын тула мүнөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажалланабди. Поездымнай захиргаан, партийна, профсоюзай организацинууд Партиин XXVII съездын материалнуудые, нүхэр М. С. Горбачевой хэһэн элидхэлнүүдые хүн зондо ойлгуулхын тула эмхидхэлэй хүдэлмэри эдэбхитэйгээр мүнөө ябуулна.

В. ПЕКУН,
барилга-хабсаралгын 607-дохи поездын начальник.

ҮНДЭР ШАГНАЛДА ХҮРТ...

хото ошожо, ... дөө ажахын ... ороод, хүдөө ... дэм шудалжа ... лэй. Бага ба... нютагай ажаба... нил байһан ула... һураха ябадал... нүлөө үзүүлһэ... һургуулияа дүүргэжэ, экон... гэжэлтэй бо... Түнхэнөө бусаа... Хуурай-Һубаг ... басаган Мария ... хуби заяагаа ... гэр бүлэ болоод ... гажа һуудаг юм.

Мария Ба... һайхан сэдьхэ... мэргэжэлээрээ ...

АЖАЛ ЗОХЁОЛ ЖАРГА...

Тэрэнэй бага наһан хүнэр хүндэ дайнай жэлнүүдтэй тохёолдоһон юм. Үлэн хооһон, хатуу тэрэ саг Владимир Жамсарановичта мүнөөшье мартагдашагүй.

Улбугай нютагһаа ябагаар ерэжэ, Толтын дунда һургуулида һурадаг һэн. Тэрэнээ дүүргэһэнэйнгээ удаа түрэл «Восточные Саяны» колхоздоо комсомолой комитедэй секретаряар хүдэлөө, нютагай залуушуулые урдаа табигдаһан зорилгонуудаа жэшиэдгүй дүүргэхэ хэрэгтэ элсүүлжэ шададаг байгаа. Гэхэ зуура үндэр баян ургаса хуряадаг, хүдөө ажахын продуктнуудые элбэгээр абадаг болохын тула түбхын түрүүндэ эрдэм бэлиг хэрэгтэй байгаа. Тиигээдшье ажахынгаа экономикые ямар аргаар бэхижүүлхэб, колхознигуудай байдалые яажа баян дэлгэр болгохоб гэһэн бодолдо нэгэтэ бэшэ абтаһан байха.

Тиигээдшье залуу хүбүүн һурахал гэһэн тон ехэ эрмэлзэлтэй һэн. Улаан-Үдэ

новтэн алтан ... болон түрэһэн ... гэдэй эхэ эсэг... Тэдэнэй ехэ б... Зүүн Сибириин... ститут дүүрг... шудалһан мэрг... нөө хүдэлжэ ... хоёр басаг... Саяна хоёр ба... дэ һургуул... эжынгээ ажала... да оробо. ... Жаргал—бага... гуулидаа һура...

Балшар Владимир арадай аман дуратай, уран уншадаг һэ... һайхан Түнхэ... гаали гү, али ... зоной уг гар... нэй сэдьхэлые... гёо уянгатай ... Хүдөө ажахы... ябаһан хүнд... олдохонь б... тиимэ байгаа... димир Жамса... поэмэ бэшэж... лой захатые ... олоһон лэ бай...

— Тас-няс... Тоололгын станци хүдэл...
Тоолоно ёһотой ажахын ехэ хүгжэлтэ.
Огторгойн мүшэдэл олохон тоонууд б...
Астроном шэнги, тэдэниие шэнжэлэ,

Сэдьхэл бодолоороо тэрэ лирик хүн, хүдөө ажахын экономическа (поэзидэ орходоо тад ондоо) мэргэжэл яахадаа шэлэн абааб гэбэл, эдир наһанайнгаа зорилгодо урбангүй, хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ хабаадалсаха гэһэн хүсэлэнгынь илаһан байжа болоо.

Владимир Жамсаранович Түнхэнэй районой хэдэн ажахынуудта ахамад экономистаар хүдэлмэрилхэдөө, шэнэ онол арга, түрүү дүй дүршэл үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхые ехэтэ оролдоһон байха. Саяанай совхоздо хүдэлжэ байха үедөө агроном Максим Ринчинович Даржаевтай тариан ажалые бригадна гуримда оруулһанай ашаар урда жэлнүүдтэнь гектарһаа дунда зэргээр оройдоо 7—6 центнер орооһо абадаг байһан газарһаа 14 центнер хүрэтэр ургаса абадаг болгоо һэн.

Гахайн фермын хүдэлмэридэ баһал түрүү шэнжэтэй арга, дүй дүршэл нэбтэрүүлээ. Тиигэжэ ажахынь жэл бүхэндэ гурба мянган центнерһээ дээшэ мяха гүрэндэ тушаадаг болоһон юм. Хүдэлһэн лэ газартаа тэрэ нютаг зонтоёо холбоо барисаатай, хүнэй хэлэһэн үгые дэмжэдэг, халуун анхарлаар хүрэлдэг һэн тула ажалшадта тон хүндэтэй ябадаг. Эдэбхитэй залуу нүхэдые, дүй дүршэлтэй бологшодые өөдэнь дэбжүүлхые КПСС-эй райком оролдодог һэн. Тиигэжэ Владимир Жамсаранович Сыренов КПСС-эй Түнхэнэй райкомой эмхидхэлэй таһагые даагшаар дэбжүүлэгдэһэн юм.

Һүүлэй арба гаран жэлэй туршада Түнхэнэй совхозой директорээр хүдэлхэдөө, тус ажахые үндэһөөрнь һайжаруулжа шадаа. Совхозой һайн хүдэлмэри олонхи ушарта хүтэлбэрилэгшын эмхидхэхы бэлиг шадабариһаа, нэрэ хүндэһөө дулдыдадаг байһаниинь бултандамнай мэдээжэ. Нэн түрүүн Владимир Жамсаранович кадрнуудай харюусалга болон үүргэ дээшэлүүлгэдэ, экономическа албанай хүдэлмэри һайжаруулгада, ажалай журам сахилгада анхаралаа хандуулһан юм. Совхозой директор ахамад мэргэжэлтэдтэеэ, партийна болон ниитын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй нүхэр ёһоор хөөрэлдэдэг, ямаршье хэрэг шиидхэхэдээ, заатагүй үгэ үгэеэ ойлгосодог гуримтай. Гол шухала асуудалнуудаа өөһэд хоорондоо һайнаар хэлсээд, зохихо шиидхэбэри гаргаад, тэрэнээ эсэслэн бэелүүлдэг шуу. Ажахын үйлэдбэриин уча-

стогууд дээрэ ... һан хүнүүд... гожо, хөөрэл... бодолынь хуб... нэй дүршэлд... ябадаг хүтэлб...

Арбан нэгэ... лэй дүнгүүды... Түнхэнэй сов... худалдаха т... сэб 1985 оно... мяха — ноябр... һэн. Мүн ов... гаар түсэб б... Барилгын та... хэгдэһэн бай... фермэ дээрэ ... галуулгын ... тосхондо т... гын түбэй к... Могой-Горхон... дэй шэнэ ... рын хэдэн ... доһон юм. ... жуу талаһа... дэ совхозой ... парткомой ... ехэ урагшата... тодорно.

1984—198... лай үбэлжэл... союзна социал... түйлаһан а... түлөө олон ... орден болон ... шагнаха тух... Верховно Со... умэй Указ... байна. Шаг... лэй дунда В... ранович Сы... Тэрэнэй «Х... дэг» орденд... бидэ ехэтэ ... бди. Мүн ... Буряадай н... димир Сы... голой эхин... ень хэблэбэ.

Гол ажа... гаар уран ... совхозой ... рин психоло... зонойнгоо ... ри зангые, ... һайн мэдэд... үе сагай х... мэдэ яһала ... туужа бэшэ... мынь уш... шаагдаха б... нэб. Мүн ... һэн шүлэг... най охин» ... солбори соо... «Гуламтын ... «В пору ... чек» (1981 ... тэ зорюулһ... дынь амин... хой.

Ингэжэ ... бэрилэгшэ, ... хёолшо Вла... новнч мүнө... далай сохи... алхалжа ... үшөөл ехэ ... ень хүсөөд... һон шүлэгэ... дүүргэе:

Анхан түрүүн ажахын тоосоо нэбтэр...
Арга боломжонуудые нюдэндөө эли ...
Хэһэн продукциин үнэ сэнгыень хямд...
Хүдэлмэришэ зониие урмашуулхын ...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Ж. Сыренов.
Авторай фото.

СЭЛЭНГЭҺЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ:

ТАРИЛГЫН ТЕХНИКЭ ЗАҺАБАРИЛАА

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд хүдөө ажахын техникэ заһабарилха харюусалгатай ажалые хурдан түргэнөөр, шанартайгаар дүүргэбэ. Мүнөө энэ колхоздо газарай хүрьһэ элдүүрилдэг тарилгын бүхы техникэ хүсэд заһабарилагданхай. Жэшээлхэдэ, 45 сеялкэ, 15 плуг, 18 культиватор, 56 трактор, К-700 түхэлэй хүсэтэ 13 трактор заһабарилагдаа. Орёо оньһон техникэ заһабарилгада колхозой МТМ-эээ даагша Дармажап Буянтуев, Буряадай АССР-эй габьяата механизатор Маркс Цыбиков, 1985 оной тарялангай хуралгын районой чемпион Чагдаржап Рабданов, тракторнуудые заһабарилагшад Владимир Лумбунов, Гомбожап Рабданов, Петр Ринчинов гэгшэд онсо шалгарһан байна. Тэдэнэр техникэ заһабарилха хэрэгтэ үйлэдбэриин гаргашануудые доошолуулхын тула хэмтын подряд хэрэглэһэн байна.

ИЛАГШАДТА — УЛААН ТУГ

Районой үүлтэртэ малай фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Химнын совхозой Ехэ-Цагаанай фермын коллектив түрүүлбэ. Энэ фермын эбтэй эетэй коллективтэ КПСС-эй Гусиноозерскын горкомой, райсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг 50 түхэриг мүнгэн шангтайгаар барюулагдаа. Ехэ-Цагаанай һаалишад 1985 оной декабрь һарада түсэбөөр хараалагдаһан 124 килограммай орондо 160 килограмм һү үнеэн бүриһөө һааһан, һү абалгаар һарын түсэбые 129 процент дүүргэһэн, һүнэй 100 процентыень нэгэдэхи сортоор гүрэндэ тушааһан байна. Ехэ-Цагаанайхид үнеэдэй бүлэг бүхэнэй һүнэй шанарые тодорхойлдог юм. Тэрэнэй дүнгүүд «һүнэй шанарай экран» дээрэ харуулагдадаг. Фермын бүхы һүнэй тоһолигынь үдэр бүри, үнеэдэй бүлэг бүхэнэйхи арбан хоног соо тодорхойлогдоно.

Һү хадагалдаг газарынь гуримтай зохид, хододоо ариг сэбэр, Эндэхи һаалишад үнеэдээ һаахынгаа урда тээ хүхэ дэлэнгыень бүлеэн уһаар угаадаг, нидхэрдэг. Үнеэгээ һааха үедөө хүнэг дээрээ марли татадаг. Тэдэнээ һаамсаараа хамаг һүеэ хадагалдаг газартаа абаашадаг заншалтай.

Тус коллектив «КПСС-эй XXVII съездые габшагай ажалаар угтая!» — гэһэн уряа доро эршэтэй шангаар ажаллаа. Һаалишад Буянтуева, Бальжанова, Гуржапова, Гармажапова, Балданова гэгшэд шэнэ табан жэлэй түрүүшын үдэрһөө ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, үндэр бүтээсэ түйлана.

МАЛАА ШАХАН ТАРГАЛУУЛНА

Үзэсхэлэн һайхан Харгана нютагта оршоһон Кировэй нэрэмжэтэ совхозой дүй дүршэлтэй малшан Хубисхал Хубитуевич Гомбоев ажалдаа жэл бүри һайн дүнгүүдые түйладаг юм. Жэшээлхэдэ, тэрэ үнгэрэгшэ жэлдэ харууһалжа байһан малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые дунда зэргээр хоног соо мянган граммаар нэмээһэн юм. Харин нёдондо декабрь һарада малайнгаа шэгнүүрые сүүдхэлдэ 1100 граммаар нэмээһэн байгаа.

Шэнэ жэлэй эхиндэ Хубисхал Гомбоевто 228 толгой мал даалгагдаһан байна. Эдэниие шахан таргалуулжа, 400 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэйгээр жэлэй эсэстэ гүрэндэ тушааха гэһэн социалис уялга абанхай.

Р. БАЛДАНОВ,
манай штатнабэшэ корр.

УРАН ГАРТАНАЙ УРИЛДААН

Ажалай Улаан Тугай ордено авиационно заводой барилгашадай дунда мэргэжэлээрээ эрхилэгшые тодорхойлхын тула тусхай конкурс үнгэргэгдэбэ. Эдэнэр баригдажа байгаа байрын гэр соо таһагуудые хиринсээр бодхоожо, өөһэд өөһэдынгөө бэлиг шадабари туршаба. Барилга-хабсаралгын управлениин 14 шулуушад хоорондоо мүрысэн ажаллаа бшуу.

Конкурсдо хабаадаһан барилгашан бүхэн түргэн аад, шанар һайнтай хүдэлмэри хэжэ, комиссиин гэшүүдтэ харуулхые оролдоо. Ажалай баян дүршэлтэй болоһон В. Л. Климов, Ю. В. Яблоновский гэгшэд залуу барилгашадые дахуулан, конкурсын бүхы хүдэлмэриие ударидаа юм. Барилгашад В. Б. Сермягин, Н. М. Онучин, В. Н. Колмаков, Ю. Г. Садрутдинов гэгшэд һайн шанартайгаар байрын ханануудые бодхоогоо гэжэ комиссиин гэшүүд сэгнэһэн байба.

Уран гартанай дунда үнгэргэгдэһэн конкурсын дүн гаргахада, В. Д. Климов түрүү һуури, Ю. Н. Шамов, А. А. Баховчук гэгшэд удаадахи һууринуудые эзэлбэ. Конкурсдо түрүү һуури эзэлһэн барилгашадта заводой дирекци, партком, профком Хүндэлэлэй грамота бэлэгүүдтэйгээр барюулаа.

Г. ЕЛИСЕЕВА.

Гол һалбаримнай хонин ажахы

ХАЛАН АБААД...

Ажахынуудайнгаа шухала һалбари болохо хонин ажалые эрхилхэ талаар Хэжэнгын район урда жэлнүүдтэ яһала һайн үрэ дүнгүүдые түйладаг байһан юм. Жэшээлхэдэ, эндэхи совхозууд 1978, 1979, 1981 онуудта бүхыдөө 50 мянга гаран хурьга абаа гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 75—76 хурьга түлжүүлдэг бэлэй. Тэрэшэлэн 30 һайса гаран түрүү бригадануудынь хонин бүриһөө хурьга абажа, томо болгодог һэн.

Харин һүүлэй жэлнүүдтэ энэ һалбаринь эрид доройтоо гэхэдэ алдуугүй. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ ажахынуудта оройдоол 35953 хурьгад абтаад, тэдэнэйнь 23 процент гарзалаа, район соо зуун эхэ хонин бүриһөө арай шамай 42 хурьган түлжүүлэгдэһэн, зуутан хонишодойнь тоошье нилээд үсөөрһэн байна. Эхэ хонидые һубайруулангүй, абтаһан хурьгадаа гарзалуулангүй томо болгоо һаань, хэды шэнээн ехэ мяхан, нооһон абтаха байгаа гээшэб! Хонин һүрэгэй тоо толгойшье эрид олошорхо, бүридэлынь һайжаруулагдаха, энэ һалбариин ашаг олзоньшье нилээд дээшэлхэ байгаа бшуу.

Хурьгадай иимэ олоор гарзалһанай гол шалтагаануудай нэгэн юуб гэхэдэ, хурьга абадаг байрануудай шиигтэй, нойтон ушар мүн болоно. Тиимэһээ нарай хурьгад дороһоо хүйтэ абажа үбдөөд, хэдышье һайнаар арга хэжэ тэдхээхэдэнь, олонхинь гарзалжал һаладаг гэжэ зооветмэргэжэлтэд, мүн үнинэй хонишодшье хэлэдэг. Тэрэньшье зүйтэй. Хурьгадаа абажа, гарза хоролтогүйгөөр томо болгохо онол арга гэхэ гү, али түрүү дүй дүршэл Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо хэрэглэгдэдэг болоо гэжэ дуулаад, Хэжэнгын районой хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, мүн совхозой хүтэлбэрилэгшэд тэндэ ошожо хараһан, энэ түрүү дүй дүршэлые өөһэдтөө хэрэглэдэг болохо гэжэ шиидэһэн юм. Тиихэдэ Хэжэнгын совхоз энэ аргые нэбтэрүүлхэ тушаа район соогоо үүсхэл гаргажа, ахалагша хонишон Ольга Мангадоной харууһалдаг эхэ хонидой шэнээр түхеэрэгдэһэн байра соо тиимэ түхеэрэлгэ тодхоо. Һаяхан районой совхозуудай директорнүүд, зооветмэргэжэлтэд болон прорабуудай хабаадалгатай семинар тэндэ болобо.

Энэ байра шэнээр хайшан гээд түхеэрэгдээб гэхэдэ, газарһаа 80 сантиметр үндэртэ забһартай шалатай 4 таһалга хэгдээ. Шалань зэргэлүүлжэ табиһан 50—60 миллиметр нариихан харбиинхинуудаар хэгдэнхэй. Тэдэнэйнь хоорондохи забһар 1—1,5 сантиметр болоно. Нэгэ таһалга соонь 40—50 хурьган байлгагдаха. Тэрэниие хоорондуурнь таһалхада, 20—25 хурьган хоёр тээшээ гэшхүүрээр доошоо бууха, өөдөөшье гараха. Таһалга бүхэндэнь ягаа улаан гэрэл үгэхэ 2—2 лампа үлгөөтэй, холимог тэжээл, ногооной гурил, һайхан үбһэ хэхэ хэбтонууд, нэгэ таладань, нүгөө тээнь — хурьгадай ууха уһанай хобоонууд табигданхай. Таһалгануудай дээдэ талань руберойдоор ба хабтагайнуудаар бүтүүлэгдэнхэй. Тиимэһээ байрын тэг дундуур түхеэрэгдэһэн таһалгануудай нэгэ захада тодхогдоһон калорифераар үлеэгдэһэн бүлеэн агаар шалануудай забһараар хурьгадта дулаа үгэхэ байна.

Хурьгадай доро хохир, һолоомо дэбдиһэнэй хэрэггүй, нойтонойнь доошоо гоожоходо, хуурай һургаагаар хэгдэһэн шалань бүлеэн агаараар үлеэгдэжэ хатаха, хоргооһыень лэ хамажа унагааха хэрэгтэй болохо.

— Дорохи жаахан таһалганууд соонь хони түрүүлээд, хурьгадые эхэтэйнь хамта 2—3 сүүдхэдэ байлгаһанай удаа, дээрэхи таһалганууд руу тэдэниие оруулжа, 20 хоногой туршада байлгаха хэрэгтэй. Тиихэдэмнай хурьгадта дулаан, хуурай байха, доро газарта байһанһаань шэбхын хорон үнэр нилээд бага болохо, — гэжэ совхозой парткомой секретарь Владимир Рабданович Адвокатов хэлэбэ. — Дээрэхи таһалганууд соонь нэгэ доро 200 хурьган харууһалагдаха юм. Хори хоноһон хурьгад амяараа сакман болгогдоно.

— Нарай хурьгадые түрүүшын хорин хоногто гарзалуулхагүйн тула энэ арга хэрэглэхэ гэжэ шиидээбди, —гээд ажахын зоотехник-селекционер Мария Прокопьевна Маханчеева нэмэбэ. —Манай эндэ гушаад жэлэй саада тээ хурьгадые иимэрхүүгээр лэ абадаг байһан юм даа. Тэрэ үедэ иимэ ехэ, түгэс байранууд гэжэ байгаагүй. Худагай гэртэл адли гэрэнүүд гэхэ гү, али хилээб соо дээрэ дээрэһээ дабхарлаһан шалануудые түхеэрээд, абаһан хурьгадаа түлжүүлдэг байһанбди. Түл түрэсэмнай мүноонэйхидэл иимэ олоор гарзалангүй томо бологшо һэн лэ даа. Хурьга абаха энэ аргаяа үни хада һэргээжэ эхилхэ байгаабди гэжэ һанаха байнаб. Юуб гэхэдэ, ямаршье барилга хэжэрхихэ, юушье түхеэрхэ арга боломжо манда бии ха юм. Ганса нэгэ байрада иимэ түхеэрэлгэ хэхэдэ мянга хүрэхэгүй түхэриг гаргашалагдаха байна.

КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахаяа бэлдэжэ байхадаа Хэжэнгын совхозойхид арга боломжонуудаа наринаар хаража үзэхэдөө, 100 эхэ хонин бүхэнһөө 90 хурьга томо болгохо уялга тэрэ үдэрнүүдтэ абаһан байна. Энэнь лабтай гэжэ һанахаар, юуб гэхэдэ, совхозой эхэ хонидой 7 байрын дүрбэндэнь забһартай шалатай таһалганууд хонидой хурьгалжа эхилтэр түхеэрэгдэжэ дүүргэгдээ юм. Тиимэһээ хурьга абаха шэнэ энэ дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ талаар үүсхэл гаргаһан эндэхи хонишод шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түл абалгын кампаниие түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтажа, хурьга абажа түлжүүлхэ, хонин бүриһөө ехэ нооһо хайшалха ба нэмэлтэ шэгнүүр абаха талаар абаһан социалис уялгануудаа сүм дүүргэхэ хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллажа байна.

Ш. ГОМБОЕВ.

Хэжэнгын район.

Совет орон дотор

ШЭМЭТЭ ТЭЖЭЭЛЭЙ ХҮРЭНГЭ ЭЛБЭГЖЭНЭ

Киргизи орон дотор эгээл ехээр люцерны үрэһэ хүрэнгэ үйлэдбэрилдэг болобо. Республика СССР-эй элдэб нютагуудта продукци ехээр эльгээдэг болохоһоо гадна, мүн хилын саана худалдана. Үрэһэ хүрэнгын һүүлшын парти Германиин Демократическа Республика руу ябуулагдаба.

Киргизэй агропромышленна комплексын ажалшад оройдоо хэдыхэн жэлэй туршада үрэһэ хүрэнгын хүсэтэ индустри байгуулжа шадаа. Энэ индустри сэбэрлэлгын заводуудтай, тусхайтаар мэргэжэһэн хэдэн арбаад ажахытай, үрэһэ хүрэнгын материал түрүүлэн бэлдэхэ зуу гаран цехтэй. Нютагай селекциин «токмакска», «кузгенскэ» люцерны дээдэ классай сортнуудые тариашадта дурадхаһан республикын эрдэмтэд һалбариие хурдан түргэнөөр хүгжөөлгэдэ ехэ хубитаяа оруулаа. РСФСР-эй, Украинын, Прибалтикын болон Закавказиин республикануудай плантацинууд дээрэ энэ сортын люцернэ гектарай 120 центнер хуурай үбһэ үгэхэ аргатай.

УҺАН БА КОМПЬЮТЕР

ТБИЛИСИ. Эндэхи коммунальна нэгэдэлдэ ашаглалгада оруулагдаһан электронно түхеэрэлгэ Грузиин ниислэл хотые уһаар хангаха хэрэгтэй хиналые бэелүүлхэ юм.

Городой шэнэ шэнэ районуудые уһаар таһалгаряагүйгөөр хангаха гүйлтатайгаар горсоведтэ хандаһан һунгагшадай захилаар тэрэ түхеэрэгдээ юм. Илангаяа шэнэ районууд уһаар дуталдадаг. Депутадууд энэ хэрэгые шалгажа үзэхэдөө, байра байдалда уһан ехээр, ямаршье үндэһэ баримтагүйгөөр гаргашалагдана гэжэ элирүүлээ һэн. Промышленна үйлэдбэридэ уһа хэды дахин хэрэглэхэ түхеэрэлгэнүүд үшөөл хангалтагүйгөөр баригдана, ашаглагдана.

Электронно диспетчерые ашаглалгада оруулхынгаа урда городой ажахын бүхы шатануудта, мүн промышленностьда уһа гамтайгаар гаргашалгада зорюулагдаһан бүлэг хэмжээнүүдые горсоведэй гүйсэдком нэгэн доро хараалһан байгаа. Микрорайонуудта депутадуудай постнууд байгуулагдаа. Бүлүүр станцинууд яажа хүдэлнэб, заводуудта, байрын кварталнуудта уһан хайшан гэжэ хэрэглэгдэнэб гэжэ тэдэнэр шалгадаг. Газар дорохи сорго хоолойнуудаар урадхуулагдадаг уһанай дараса, хэмжээн тухай мэдээнүүдые бишыхан компьютернүүд үгэжэ байдаг. Энэнь уһаар хангалгын графигуудта түргөөр заһабари хэхэ арга боломжо олгодог.

ЗАВОД АГААР БУЗАРЛАНАГҮЙ

Одессын барилга-шэмэглэлгын машинануудай заводой һүүлшын соргоһоо утаан гараха болибо. Шэрэм хайлуулхада гарадаг хорото агаарые сэбэрлэхэ техническэ комплекс эндэ ашаглалгада тушаагдаа. Металлай үйрэдэһые агаараар тусхай бункер руу үлеэжэ оруулна, харин угаартай газые үгы болоторнь шатаана.

Предприяти экологуудтай хамта металлургическа үйлэдбэриие үндэһөөрнь шэнэдхэн хубилгажа эхилээ. Алюминиин цехтэ коксоор хүдэлдэг тигель пеэшэнүүдэй орондо агаар бузарлахагүй электрын элшэ хүсөөр хүдэлдэг пеэшэнүүд табигдаа. Вагранкануудта шэрэм шудхалгын технологи нарижуулагдаа. Ажалай бүтээсэдэ һаадгүйгөөр хатуу түлишэ багаар галдагдадаг болоо. Завод оршон тойронхи агаарые бузарлахаяа болинхой.

Одессын олон предприятинуудта оршон тойронхи байгаали хамгаалха тиимэрхүү хүдэлмэри үнинэй хэгдэнэ. Металлургическа үйлэдбэритэй заводууд болон нэгэдэлнүүд городой экологическа албанай хиналтада абтанхай.

(ТАСС).

Эрхүүгэй область. Саашадаа аша үрэ ехэтэй байха продукци үйлэдбэрилгөөр арбан хоёрдохи табан жэлээ «Братскжелезобетон» гэжэ комбинадай коллектив эхилбэ. Тэрэнь юуб гэхэл, 18 метр утатай барилгын панель мүн болоно. Иимэрхүү панельнүүд промышленна предприятинуудай томо томо цехүүдые бодхоохоdo анхабтар шухала хэрэгтэй байха юм.

Комбинадай продукци холын Хойто болон Алас Дурна зүгтэ хэгдэдэг барилгануудта үргэнөөр хэрэглэгдэдэг. Братск, Усть-Илимск, Хабаровск, Нерюнгри хотонуудай түхэл шэнжын үзэмжэтэй бололгодо эндэхи комбинат горитой хубитаяа оруулһан байха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбинадай шэнэ продукци Красноярска хизаарай Богучанска ГЭС-эй барилгада эльгээгдэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺУРГУУЛИИН РЕФОРМЫЕ БЭЕЛҮҮЛНЭБДИ

ҺУРАЛСАЛ БА ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ—БҮГЭДЫН ХЭРЭГ

на. Тэдэ энэ талаар дутагдал-нууд алишье һургуулида ушар-на. Иланrаа техническэ мэдэ-сэн үндэһэ шудалха талаар ЭВМ-эй хэшээлнүүдтэ шэнэ зүй-лэй хэрэглэлнүүд хэрэгтэй бо-лоно. Энэ предмедээр мүнөө-нэй эрилтэдэ хүрэмэ хэшээл-нүүдые үнгэргэхэ түгэс ту-хеэрэлгэтэй кабинедүүд Орли-гой ба Сорогой дунда һур-гуулинуудта хэрэгтэй. Энээндэ һургуулинуудай базова ажа-хынууд — «Коммунизм», «50 лет Октября» колхозууд туһа-ламжа үзүүлхэ бээз гэжэ найдагдана. Ушарынь хэдаа ин-форматикын нэгэ кабинет ту-хеэрхын тула 1500—2000 тухэ-риг хэрэгтэй. Мүн бэшэшье ка-бинедүүдые түхеэрэлгэдэ, шэ-нэлэлгэдэ нютагай базова ажа-хынуудай туһаламжа хэрэгтэй байна. Тиигээшье дурсагдаа-ша ажахынууд нютагайнгаа һургуулинуудые шэнэ түхеэрэл-гэнүүдээр хангаха хэрэгтэнь ту-һалха ехэ арга боломжотой юм.

Методическа талаар баян дүй дүршэлтэй болоһон аха-лагша багша О. П. Болдырева, арадай гэгээрэлэй отличник А. З. Матвеев, багшанар Д. Ж. Мандагаев, В. В. Аюшеева (Со-рогой дунда һургуули), арадай гэгээрэлэй отличнигууд Г. А. Иванова, М. И. Истомина, М. П. Галсанова, А. Ш. Аюшеева (Ор-лигой дунда һургуули), Д. С. Гармаева (Балагтын эхин һур-гуули) болон бусадай хэшээл-нүүд һайн шанартайгаар үнгэр-гэгдэдэг. Тэдэнэр педагогикын эрдэмэй түрүү онол аргануу-дые шадамараар хэрэглэдэг. Тиимэһээ эдэ багшанарай һур-гажа байдаг һурагшадай эр-дэм мэдэсэ яһала һайн бай-даг.

Методикын талаар түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэдэ дута-далнууд ушарна гэжэ тэмдэг-лэгдээ. Нэн түрүүн районой арадай гэгээрэлэй таһаг, тэрэ-нэй методическа кабинет, һур-гуулинуудай дирекци болон партиина эхин организаци энэ асуудалда хэрэгтэй анха-ралаа хандуулнагүй гэшэ. [illegible] руу зохид тематическа түсэб-лэлгэ гол һуури эзэлхэ зэргэ-тэй. Дүршэлтэйшье, залуушье багшанар хэшээл бүхэнөө зү-бөөр түсэблэжэ, хэшээлэй саг заахашье хии талаар гээхэ зэр-гэгүй. Хэшээл бүхэндэ һураг-шад эдэбхитэйгээр хүдэлхэ, эр-дэм мэдэсэ элбэгээр хадуун абхые оролдохо ушартай юм. Энэ хэрэгтэ багша бүхэн анха-ралаа гол түлэб хандуулха бай-на. Ахалагша классуудта хэ-шээлэй 70—80 процентнь һу-рагшадай эдэбхидэ зорюулаг-дахан ёһотой. Тиихэдээ энэ багшын сэхэ харгалзал-га, туһаламжа хэрэгтэй гэшэ даа.

Сорогой, Орлигой дунда һур-гуулинуудай эхин классуудай метод-нэгэдэлнүүдэй хүтэлбэри-лэгшэнэр В. Д. Путункеева, габьяата багша М. Х. Хамгуш-кеева гэгшэд эхин классуудай багшанарай ажалдаа хэрэглэ-хэ методико тухай хөөрэжэ үгэбэ. Багшанар В. В. Аюшеева, М. И. Истомина, Г. А. Иванова, Ч. Ц. Нимаева болон бусад эдиршүүлые һургаха ба хү-мүүжүүлхэ талаар нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Ун-шалгын, тоо бодолгын талаар үхибүүдэйнгөө мэдэсэ бая-жуулхын, дээшэлүүлхын тула багшанар педагогическа эрдэ-мэй түрүү онол аргануудые, эрхим багшанарай дүй дүр-шэлые элбэгээр хэрэглэдэг.

Орлигой дунда һургуулида математика заадаг багшанарай методическа нэгэдэлые хүтэл-бэрилэгшэ Г. А. Мандагаева хэлэхэдээ, дүршэл ехэтэй багшанар Г. А. Самбялова, Д. Х. Цыбденова, Д. Д. Мун-конова болон бусад тоо бо-долгоор элдэб темэнүүдые һу-рагшадта заахадаа, олон онол аргануудые хэрэглэнэ, мүн ню-тагайшье ажахын олзо оршын жэшээнүүдтэ түшэглэжэ, хэ-шээлнүүдээ ойлгосотой, һо-нирхолтой болгоно гэжэ тэм-дэглээ. Тиихэдэ үхибүүдшье тоо бодолгодо дуратайгаар, һонир-холтойгоор хандадаг. Физи-кын багшанар Л. Ш. Гомбоева, М. П. Галсанова гэгшэд ба-һал баян дүршэлтэй нүхэд мүн. Тэдэнэр хэшээлнүүдээ һо-нирхолтой болгохын тула ехэ оролдолго гарган ажаллана гэ-жэ тэмдэглэгдээ һэн.

Ород, буряад хэлэ болон литература заадаг багшанарай методическа нэгэдэлнүүдэй ажал тухай Сорогой дунда һур-гуулиин ахалагша багша О. Н. Болдырева, Орлигой дунда һургуулиин багша Э. Л. Пет-рова гэгшэд дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ.

— Эдиршүүлые ажалда ду-ратайгаар хүмүүжүүлжэ, саа-шадаа дуратай мэргэжэлээ зү-бөөр шэлэхынь тула бага-һаань анхарха хэрэгтэй, — гэжэ Ба-руун-Голой эхин һургуулиин директор Т. А. Самбаева хэ-лэбэ. Энэ һургуули бишыхан талмай дээрэ элдэб янзын ургамал: хартаабха, үгэрсэ, ка-пуста таряжа, тэндэһээ яһала ехэ ургаса хуряажа абаһан юм. Ургаса хуряалгын дүн-гүүдые согсололгын һайндэр һургуулида эмхидхэгдэһэн, һу-рагшад өөһэдынгөө ажалай дүн хаража, яһала урмашаа, баясаа бэлэй.

Районой Пионернүүдэй бай-шангай директор Л. Е. Ходое-ва үгэ хэлэжэ, һурагшадые һуралсалайнь сагһаа гадуур элдэб янзын кружогуудта ха-баадуулха тухай тогтобо. Тех-ническэ мэргэжэлэй кружо-гууд үшөөл үсөөн байна. Хэл-хеэ холбооной таһагай М. Д. Ошоров, редакциин хүдэлмэ-рилэгшэ Г. Ц. Цыбденов гэг-шэд техническэ болон фото-кружогуудые һайнаар эмхид-хэнэ, гээд нүхэр Ходоева мэ-дээсээ.

«50 лет Октября» колхозой парткомой секретарь А. Н. Болдырев үгэ абажа, Соро-гойнгоо дунда һургуулида кол-хознай саашадаашье туһалха гэбэ. Колхоз һургуулидаа ав-томашина үгэнхэй. Гадна бен-зинһээ эхилээд, элдэб хэрэг-сэлнүүд тэндэ яһала үгтэжэ байдаг юм.

— Бидэ нютагайнгаа һургуу-лиие колхозойнгоо табадахи отделени гээд тоолонобди,— гэжэ нүхэр Болдырев хэлээ,— Тэрэмнай ажахыдаа яһала ту-һатай, бидэшье һургуулидаа туһатай байхабди. Кабинедүү-дые түхеэрхэ хэрэгтэнь хам-һалсаха, мүнгэ зөөри гаргал-сахабди.

Эдэ үгэнүүдые шагнажа һуу-хадаа, районой һургуулинуу-дай бусад базова ажахынууд болохо — Ленинэй нэрэмжэ-тэ, «Улаан-Аха», «Коммунизм» колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энээн тушаа юу бодоно хэб, ямар туһаламжа һургуулинууд-таа үзүүлхэ байнаб гэһэн асуу-далнуудта тэдэнэй һанамжа дуулаха хүсэл түрэбэ. Һургуу-ли тухай суглаа зарлахада, эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд элдэб янзын шалтагуудые ур-даа барижа, суглаанда байха-гүйе оролдодог заншалтай.

Мүнөөшье энэ суглаанда нэр-лэгдэһэн колхозуудай, бэшэ-шье эмхи зургаануудай хүтэл-бэрилэгшэд багшанарай энэ зүблөөндэ ерэбэгүй. Тэсд һу-ралсал ба хүмүүжүүлгэ бүгэ-дын хэрэг гээд хэлсэдэг гэшэ-бди.

Зүблөөнэй хүдэлмэридэ пар-тиин райкомой секретарь нү-хэр Н. Б. Содномов хабаадал-сажа дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

В. ГАЛСАНОВ,
Ахын райсоведэй гүйсэдкомой арадай гэ-гээрэлэй таһагые даагша.

Соёлшод—хүдөөгэй ажалшадта

ХАРЮУСАЛГАТА ШАЛГАЛТА

ТУЙЛАҺАН амжалтаа алдангүй, продукциин хэмжээе ба шанарые гээнгүй, ажалай бүтээсые ехэ болгохын түлөө тэмсэн, үбэлжэлгын хаһые үнгэргэхын тула республикын малшад нилээд оролдожо байнхай. Энэ үедэ малшадай хүдэлмэриин амжалта имагтал өөһэдһөөнь дулдыдаха бэшэ, харин хангалгын албанай, соёлой эмхи зургаануудай хүдэл-мэрилэгшэдһөө дулдыдалсаха юм.

Энэ талаар абажа харабал, хүдөөгэй библиотекарьнүүдэй харюусалга тон ехэ байна. Тэдэнэр хадаа малшадай шэнэ ном, журналнуудые уншахын, ажалдаа түрүү дүй дүршэл хэрэглэжэ хүдэлхын түлөө онсо харюусалгатай зон болоно. Малшадтай хамта тэдэшье мүнөө хатуухан шалгалта барижа байна гэбэл, алдуу болохогүй гээшэ.

Зэдын райондо соёлшод комплексно хангалгын хүдэлмэ-риие хэдэн жэлэй туршада жэншэдгүй һайн ябуулна. КПСС-эй Зэдын райком энэ хэрэгые зохидоор эрхилнэ гэжэ тэмдэг-лэлтэй. Районой ажахы бүхэнэй малшадые түсэбэй ёһоор хангажа байхын тула тодорхой график табижа, хүдэлхөөр со-ёлшод уялгалагдана. Малшадай хэр зэргээр хангагдажа байһые парткомуудай дэргэдэхи тусхай соведүүд шалгадаг юм. «Хү-дэлмэриеэ иимэ тодоор эрхилээгүй һаа, һаалишад, хони-шодоо соёлой, ажаһуудалайшье талаар һайнаар хангажа ша-дахагүймнай эли»,— гэжэ арадай депутадуудай Зэдын рай-соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо А. Д. Ринчино хэлэнэ.

— Малшадай 518 байрые районой библиотекарьнүүд сүм хан-гадаг байна. Дэрэстэйн библиотекые даагша О. Д. Безьяева, Оёорой — В. Ж. Урбанаева. Енхорой — А. А. Каримова гэгшэд хэшээл оролдолго ехэтэйгээр хүдэлнэ,— гэжэ районой соёлой таһагые даагша К. Д. Раднаев тэмдэглэнэ. Харин Белоозёр-скын, Борьёогой, Таһархайн библиотекэнүүдэй ажал хэрэг муугаар ябана. Хүршэ нютагуудта эрхимээр хүдэлжэ байһан нүхэдһөөнь тус библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд жэшээ абажа хүдэлхэ аргатай гэжэ һанагдана. Зэдын районой биб-лиотекэнүүдэй нэгэдэмэл системын директор Г. С. Трудне-ва, районно библиотекын хүдөө ажахын таһагые даагша Е. Д. Будаева гэгшэдтэй хүдөөгэй филиалнуудай ажал хэрэ-гүүдээр һонирхожо ябахадаа, энээн тушаа бодожо үзэхөөр байгдаа.

Дэрэстэйн библиотекые дүршэлтэй хүн — Ольга Дондо-ковна Безьяева даана. Нютагайнгаа зониие номуудаар жэн-шэдгүй хангахаһаа гадна малшадай 36 байрые үбэлжэлгын туршада арба дахин эрьежэ үрдидэг энэ хүнэй оролдосо-той бэрхые гайхахаар. Жэлэй эхинһээ хойшо тэрэ бүхы бай-рануудаар хоёр дахин ябахадаа, 252 ном малшадта, тараажа үгөөд ерээ. Малшадые һонирхуулмаар уулзалгануудые, эл-дэб лекци, выставкэнүүдые О. Д. Безьяева эмхидхэдэг байна. Жэшээлбэл, нютагайнгаа фермын һаалишадтай «Арбан хоёр-дохи табан жэлдэ — габшагай ажал» гэһэн сээжэ журнал үн-гэргэжэ, «Тугалнуудые тобир тарганаар яажа тэнжээхэб» гэһэн К. М. Гусевагай номые зүбшэн хэлсэһэн байна.

Хони үсхэбэрилхэ талаар түрүү дүй дүршэлые дэлгэ-рүүлхэ хэрэгтэ Ольга Дондоковна тон ехэ анхарал хадуул-даг. Буряадайнгаа мэдээжэ эрдэмтэд Ю. М. Нагаева, И. И. Соколов гэгшэдэй «Хонинай мяха үйлэдбэрилгэ» гэ-һэн номоор уншагшадай конференци мүнөө бэлдэжэ байн-хай..

Енхорой хүдөөгэй библиотекын хүдэлмэрилэгшэ А. А. Каримова «Заречный» совхозой хонишодто элдэб һонин но-муудые, журналнуудые ходо абаашажа байдаг. Малшадта ошохоһоо урид тэрэ һайн номуудые шэлэжэ абадаг, хү-нүүдтэ һонирхолтой юумэ хөөрэжэ үгэхын тула һайса бэл-дэдэг гуримтай. Энэнь һайн үрэ дүнгүүдые үгэнэ. Хэды ажал ехэтэйшье һаа, малшад һонин ном уншаха аргаяа олоод лэ байна ха юм. Жэшээлбэл, Булагай зуутан-хонишон В. Г. Ванкеев жэлэй эхинһээ хойшо арба гаран ном уншажа үрдеэ. Уран һайханай, ниитын-политическэ литератураар, һо-нирхохоһоо гадна хонин ажал тухай һайн номуудые уншаа. Ёнхорой соёлой-спортивна комплексын хүдэлмэрилэг-шэдтэй А. А. Каримова нягтаар харилсажа хүдэлдэг юм. Агитбригадын эдэбхитэй гэшүүн Александра Александров-нае нютагай зон һайн мэдэдэг, үнэн сэдьхэлһээ хүндэлдэг. Һаяхан нютагай соёлшод «Ажалаар олдоһон алдар соло» гэһэн малшадай һайндэр үнгэргэжэ, түрүү һаалишад Д. Б. Мункуевае, Б-Д. Х. Базаржаповые амаршалһан байна.

Оёор хүрэжэ ерэхэдэмнай, ажахын парткомой дэргэдэхи тусхай соведэй заседани боложо, малшадые хангалгын асуу-дал халуунаар зүбшэгдэжэ байгаа һэн. Библиотекын хүдэл-мэрилэгшэд нютагайнгаа малшадые үшөөл мууса хангана гэжэ заседани дээрэ хэлэгдээ. Малшадай байрануудта «Тү-рүү дүй дүршэлэй булангууд» һайнаар хэгдэнэгүй, мэргэ-жэлтэдэй һонирхомоор номууд дуталдана, газета, журнал-нууд хожомдожо асарагдана гэжэ шүүмжэлэгдээ. Хүдөөгэй олон библиотекарьнүүд малшадые хангаха талаар тодорхой түсэб табинагүй. Мэргэжэлээ дээшэлүүлхээр, түрүү дүй дүр-шэлтэй танилсахаар номууд, брошюранууд үсөөн тараагдана, гол түлэб уран һайханай литература зөөгдэнэ.

Ажахын партийна комитедэй заседани дээрэ иимэрхүү дутагдалнууд зүбшэн хэлсэгдэжэ, тэдэниие усадхаха хэмжээ-нүүд тухай зүйтэй хөөрэлдөөн боложо байгаа һэн.

Л. ДАРЬЕНКО,
М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска научна библиоте-кын хүдөө ажахын литературын таһагые даагша.

ДЕПУТАТ — АРАДАЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭ

ИИМЭЛ ДАА ЭРМЭЛЗЭЛЫНЬ

Саһан хүнжэлөөр хушаатай эндэхи дүн сагаан тала дайда аяар саана харлагша ой тай-га хүрэтэр нэмжынэ. Сэхэ зүүлжээ хаймадан харахада, Петропавловка һууринай гэр-нүүдэй пеэшэнгүүдэй утаан шанха өөдөө гэзэгэтэн һунажа, үбэлэй байдалые харуулан, ямар нэгэ гоё зураг шэнгеэр үзэгдэхэ юм.

Түрүүшээр абяагүй ябаһан Вера Фалеевна Спиридонова, машина сооһоо гараһаар, ба-руун гараараа заажа: «Энэл даа, манай бригадада даалгаг-даһан участок» гэбэ.

— Хэды гектар юм?

— 50 гектар болодог. Мү-нөөнһөө эндэз наг шэбхэ зөө-хэ, хабартаа минеральна үтэг-жүүлгэ гаргаха ёһотойбди. Га-зарай үрэжэлые һайжаруулан-гүй, баян ургаса хуряаха арга хаанаһаа байхаб даа,— гэжэ тэрэ хөөрэбэ.

Бригадирай хэлэһэн эдэ үгэ-нүүдые гэршэлһэн мэтээр по-лиин наада талада наг шэб-хын «бухалнууд» тэбхыжэ ха-рагдаа бэлэй.

Вера Фалеевна Спиридоно-ва Первомаевка һууринда түрэһэн юм. Тиимэһээ эндэхи газар дайдаяа табан хургандал адляар мэдэхэ болоһониинь гайхалгүй. Тэрэ агроном мэр-гэжэлтэй — совхозойнгоо та-ряалангые, овощ таридаг га-зарые, тэрэнэй үрэжэлыень һайн мэдэхэ даа. Тиимэһээ га-зарай үрэжэл, ургаса таряа ургуулха хүдэлмэридэ хододоо урагшатай байдагынь гайхал-тай бэшэ.

Вера Фалеевна олон жэлэй туршада овощ ургуулагшадай бригадые хүтэлбэрилжэ яба-на. Тэрэнэй ударидадаг брига-да жэлһээ жэлдэ эрхим дүн-гүүдые туйладаг болонхой. Жэ-шээлхэдэ, үнгэрэгшэ ондо ка-пуста, помидор, үгэрсэ гэхэ мэ-тые 50 гаран гектар талмай дээрэ тариһан юм. Тиихэдээ гектар бүриһөө 150 центнер капуста, 80 центнер помидор, 54 центнер үгэрсэ хуряажа абаа. Спиридоновагай брига-дада 15 эхэнэр ажалладаг. Бригадынь гэшүүд Ольга Пет-ровна Спиридонова, Наталья Михайловна Устинова, ком-сомол басагад Ольга Шуры-гина, Люба Пахомова гэгшэд дүй дүршэлтэй, бэрхэ хүдэл-мэрилэгшэд болонхой. Тэдэнэй эршэтэй, оролдосотой ажа-лаар эрхим дүнгүүд түйлагда-на гэжэ бригадир тоолоно. Тэрэ сугтаа ажалладаг хүнүүд тухайгаа хөөрэдэг заншалтай юм байба. Тэрэ огород-шодой хүдэлмэриие оньһожоруулха хэрэгтэй гэ-жэ тоолоно. «Ургаса хуряал-гын хүдэлмэридэ оньһон тү-хеэрэлгэ иланrаяа хэрэгтэй. Манай эрдэмтэд ба инженер-нүүднай ямар нэгэ машина зо-хеохоёо яанаб даа»,— гэжэ Вера Фалеевна хүсэл түрэнги хэлээдхибэ.

В. С. Спиридонова энээнһээ урид хэдэн удаа Первомаевска сельскэ Советэй депутадаар һунгагдаһан байгаа. Харин мү-нөө тэрэ — арадай депутадуу-дай районно Советэй депу-тат. Советэй хүдөө ажахын талаар саг үргэлжын комис-сиин гэшүүн байһан тула сов-хозойнгоо үйлэдбэридэ ха-баатай бүхы асуудалнуудые шиидхэлсэдэг, дутуу дунда-нуудые усадхаха талаар хэм-жээнүүдые абалсадаг байна.

Первомаевка һуурин — «Дружба» совхозой түб. Тии-мэһээ совхозой хүдэлмэри-шэдэй һуудал байдалые һай-жаруулха асуудалда нютагай Совет, тэрэнэй депутадууд саг үргэлжын анхарал хандуулжа байдаг гээшэ. Депутадуудай оролдолгоор, жэшээлхэдэ, 120 багашуулай байха хүүгэдэй ясли, сад баригдаа һэн. Тэрэ-шэлэн Хуушан Хүрбэдэ 140 ба-гашуулай саад, 320 һурагшадай һургаха 8 жэлэй һургуулиин байшан ашаглагдаа. Совхозой түбтэ соёлой байшан шэнэлэн һэльбэгдэжэ, досоо ба газаа талань шэмэглэгдэжэ, зохид болгогдоо.

Совхозой түбтэ байрын гэр-нүүд олоор баригдана. Һүү-лэи 2,5 жэлэй туршада Комсо-мольско, Школьно гэжэ шэ-нэ үйлсэнүүд бии болоо. Үшөө Мелиоративна гэжэ нэрлэг-дэһэн үйлсэдэ шэнэ гэрнүүд ерьылдэн бодожо байнхаи

Депутат В. Ф. Спиридонова һууринуудаа болбосон түхэл-тэи болгохо, хүн зоной һуудал байдалые һайжаруулха асуу-далые шухала гэжэ тоолоно. Тодорхойлбол, Первомаевка һууринай тэг дундуур Улаан-Үдэ—Хоринск гэһэн ехэ хар-гы гарадаг юм. Заахан үхи-бүүд тэрэ харгы дээгүүр хүн-дэлэн гаража, аюултайшье эр-хэ байдалда ородог бэлэй. Эхэ, эсэгэнэршье үхибүүд ту-хайгаа һанаагаа зободог бай-гаа. Депутат Спиридонова хүү-гэдэй талмайханиие эмхидхэхэ тухай дурадхал оруулба. Тэ-рэнэй дурадхалые хүн зон һайшаагаа. Юундэб гэхэдэ, заа-хан үхибүүд тиимэ талмайхан дээрэ наадаха болоходоо, ехэ харгы дээгүүр урагша хойшоо гүйхээ болихо байгаа бшуу.

Вера Фалеевнагай барил-гын модо совхозһоо абаха хэ-рэгтэнь нютагай Совет, рай-онно Советэй гүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһаг туһа-лаа. Тиигэжэ депутадай орол-долгоор «жэжэ» гэгдэдэг асуу-дал шиидхэгдээ һэн.

Вера Фалеевна районно Со-ведэй сессиин шиидхэбэри-нүүд тухай һунгагшадта хөө-рэжэ үгэдэг заншалтай. Тии-хэдээ тэрэ сессиин шиидхэбэ-ринүүдые бэелүүлхын тула районой нютаг нютагуудта юун хэгдэхэ ёһотойб гэһэн зорилгонуудые тодорхойлхо зуураа, хүн зоной һанамжа, дурадхалнуудые анхаралтайгаар шагнадаг. Сүлөөтэйл сагтаа депутат сельскэ Советтэ оро-жо, хүн зоной эрилтэ хэрэг-лэмжэнүүд тухай хөөрэлдэдэг байна.

Байгша оной эхээр совхозой хүдэлмэришэн — эхэнэр депу-тат Спиридоновада хандажа, байраяа үргэдхэхэ тухай асуу-дал табиһан байгаа. Депутат нютагай Советтэ, совхозой хү-тэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэжэ, тэрэ нарайлха эхэнэрэй гэр байрыень үргэдхэхэ асуудал шиидхэлсэжэ үгэһэн юм.

— Бидэ, депутадууд, арад зо-ной дунда ябаха, тэдэнэй һуудал байдалые һайжаруул-хын тула үдэр бүри оролдохо уялгатай зон гээшэбди. Энэ уялгаяа бүхы депутадууд жэн-шэдгүйгөөр дүүргэхэ ёһотой, — гэжэ Вера Фалеевна он-солбо. Зүб даа. Тэрэнэй хэлэ-һэн үгэнүүд намайе саг зуура бодолгото болгоо һэн. Юун-дэб гэхэдэ, үнэхөөрөөшье, бү-хы депутадуунай Спиридо-нова шэнги эдэбхи үүсхэлтэй-гээр мүнөө дээрэ уялгануу-даа дүүргэнэ гү?

Һунгагшадай захяанууд — депутадай ажал ябуулгада ехэ удха шанартай гээд мэдээжэ. Петропавловка һууринда клуб бариха тухай захяа заабари һунгагшад Спиридоновада үгэ-һэн байгаа. Зүгөөр энэнь бэ-лэн асуудал бэшэ байба. Шэ-нэ клуб бариха гэхэдэ мүн-гэн хаанаһаа олдохоб? Тиимэ клубай баригдажа дүүрэтэр хэды жэл үнгэрхэб?

Ушар тиимэһээ һуурин соохи нэгэ хуушан хоёр байратай гэрые олоной хүсөөр клуб болгохо гэжэ депутат орол-доо. Тэрэншье зүб шиидхэбэ-ри байба. Тэрэ гэрээ досоо талаһаань штукатурдажа, га-заа талыень нимгэхэн хабта-гайхануудаар бүреэһэлээд, тэ-рэнээ шэрдэжэрхихэдэнь, хуу-шан гэр танигдахаар бэшэ болоо һааб даа. Клубтай бо-лоһон Петропавловка һууринай 20 гаран айлайхид бултадаа баясаһан байха. Тиигэжэ хам-тын хүсөөр, районно Сове-дэй депутадай оролдолго, үүсхэлээр клуб бии болобо бшуу.

...Юрын эхэнэр, Загарайн районой «Дружба» совхозой овощ ургуулагшадай бригадын бригадир, районно Советэй депутат Вера Фалеевна Спи-ридоновагай ажал хэрэгүүд тухай хөөрэхэдэ, иимэл даа.

С. ОЧИРОВ.

ТАСС ХИЛЫН СААНАҺАА

Гаитиин ниислэл Порт-о-Пренсе, бусад хотонуудта жаг-саалда гарагшад полициинхид-тай шангаа тэмсэл хэжэ үр-гэлжэлһөөр. Дювальегэй заса-гай унаашье һаа, тэрэнэй таби-һан хүнүүд мүнөө болотороо гүрэнэй хүтэлбэрииe гартаа барижа байһан зандаа. Тиимэ-һээнь ороной социальна ажа-байдалда горитой хубилалта болохоор хүлеэгдэнэгүй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: жагсаалда ха-баадагшад Сен-Марк хотын үйлсэдэ.

ТАСС-ай телефото.

БАТА ЭТИГЭЛ НАЙДАЛ

Совет коммунистнуудай Кремль соо боложо байһан хуралдаанда КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой съездэдэ хэһэн КПСС-эй ЦК-гай Политиче-скэ элидхэл гадаадын оло-ниитэдэ мэдээсэлнүүдые дэл-гэрүүлэн тараадаг хэрэгсэл-нүүдэй гол темэнь байһаар. Парти болон гүрэнэй ажа-байдалда тон шэнэ, эрид хубилалтын үе шата нээһэн съездын түүхэтэ удха ша-нартай байһые элдэб оро-нуудай политическэ ба ниитын мэдээжэ ажал ябуулаг-шад хэблэл тэмдэглэхэдээ, съездын тодорхойлһон СССР-эй экономическа ба соци-альна хүгжэлтые хурдадхал-тын программые оронойоү-хы ажалша коллективууд, олон миллион совет хүнүүд халуунаар һайшаан дэмжэжэ гэжэ онсолон заана.

БЕРЛИН. «Эб найрамда-лай ба ниитын хүгжэлтэ дэ-жэлтын түшэнай түүхэтэ үүргэеэ Советскэ Союз тодо хурсаар элирхэйлэн харуул-на», «КПСС-эй генеральна хараа шугамые нэгэн һанал-тангаар һайшаан дэмжэнэ»— гэһэн гаршагууд доро ГДР-эй түбэй газетэнүүд КПСС-эй XXVII съездын хүдэлмэ-ри тухай бэшэнэ. Энэ съезд зохёохы, бүтэмжэтэн һайн оршон байдалда үнгэрнэ, съездын материалнууд мү-нөө үеын дэлхэй дээрэхи оршон байдалые али бүхы талаһаань гүнзэгыгөөр шэн-жэлнэ гэжэ «Нойес Дойч-ланд» газетэ бэшэнэ.

БУДАПЕШТ. Эдэ үдэр-нүүдтэ Эб найрамдалай Бу-хэвенгриин Советэй штаб-байшанда олон зуугаад бэ-шэгүүд ерэнэ. XXVII съезд-дэ партиин ЦК-гай Полити-ческэ элидхэл дотор най-руулагдаһан КПСС-эй эб найрамдалта гадаадын поли-тическэ хараа шугамые Вен-гриин ажалшад халуунаар һайшаан дэмжэнэ. «Венгриин ажалшадай зүгһөө съездын хүдэлмэрээр ехэтэ һонирхо-жо байһаниинь элитэ. Ушa-рынь юуб гэхэдэ, энэ ху-ралдаан Советүүдэй ороной саашанхи хүгжэлтэтэй, бү-хы уласхоорондын байдал-тай нягта холбоотой үндэһэн шухала асуудалнуудые зүб-шэн хэлсэжэ байна, — гэжэ Эб найрамдалай Бухэвенг-риин Советэй генеральна секретарь Миклош Барабаш мэдүүлбэ. — Съездын тоб-шололнууд, тэрэнэй хараал-һан стратеги социалис хани нэгэдэлтэ аха дүү оронууд-та, социализм байгуулхын тула, дэлхэйн бүхы ара-дуудта асари ехэ удха ша-нартай байна. Түүн дэл-хэйе ядерна дайнай аюул-һаа зайсуулан сараха, ар-шалан хамгаалха харгы за-мые тэрэ заажа үгэбэ бшуу».

ПРАГА. «Бата найдал, үнэн сэхэ байлга—эдэ бү-гэдэ КПСС-эй XXVII съез-дын хүдэлмэриие тэмдэглэ-һэн онсо шэнжэнүүд боло-но, — гэжэ Чехословакиин «Руде право» газетэ бэшэнэ. — Энэ хадаа үнгэрһэн са-гай байдалые зоримгойгоор шэнжэлхэһээ гадна, урагшаа, ерээдүй тээшэ хараһан съезд болоно. Совет коммунист-нууд бэелүүлхэ зорилгонуу-даа үргэлжэ дээрэнь шийд-хэнэ, ороной хүгжэлтын ун-дэһэн шухала, социальна асуудалнуудые шиидхэхые шармаин оролдоно. Совет хүн, ажалшан ба зохёон байгуулагша, тэрэнэй хүсэл эрмэлзэлнүүд, анхарал орол-долгонууд, баяр баясхалан съездын гол анхаралда та-бигдана. Тэдэниие шиидхэл-гэһээ бүмбэрсэг дэлхэйн ерээдүйн дулдыдаха эб най-рамдалай асуудалнууд съез-дын гол анхаралда табиг-дана.

БУХАРЕСТ. КПСС-эй XXVII съезд СССР-эй ком-мунистнуудай, бүхы совет арадай ажабайдалда түүхэтэ удха шанартай үйлэ хэрэг болоно гэжэ неделидээ нэгэ удаа гарадаг «Лумя» жур-нал бэшэнэ. Съездын шиид-хэбэринүүд үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй ашаг үрые дээ-шэлүүлхэ, экономико шэ-нэдхэн хубилгаха, эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдад-хаха, ажалай бүтээсэ дээ-шэлүүлхэ замда совет об-ществе хүгжөөлгэдэ эрид шууд эрьелтэ болоно. Эдэ бүгэдэ эсэсэй эсэстэ совет арадай ажабайдалай матери-альна ба оюун ухаан бодолой хэмжээе нилээд дээшэлүүлхэ арга олгохо байна.

ГАВАНА. «Коммунис гол ёһонуудта хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байлгын, ажабандалай, тэмсэлэй, эрэлхэг зоригой гимн» — гэжэ Кубын «Гран-ма» газетэ КПСС-эй XXVII съездэдэ партиин ЦК-гай По-литическэ элидхэлые тодор-хойлно. Энэ съезд марк-сизм-ленинизмын амидарал-та хүсэнэй, социалис бай-гуулалта соо бии байгаа аса-ри ехэ арга боломжонуудай, бүлшоу талануудай толотомо гэршэ жэшээ болоно. Совет коммунистнуудай съезд Со-ведүүдэй ороной асари ехэ амжалтануудые харуулхаһаа гадна, СССР-эй экономикын байдалда, хараа түсэбүүдтэ гүнзэгы шэнжэлэл хэһэн, экономическа һалбарида, со-циальна ба оюун ухаан бо-долой талаар хангалтагүй шэглэлнүүд тухай үнэн сэ-хээр харюулһан, эдэ үзэг-дэлнүүдэй шалтагаануудые элирүүлһэн, дутуу дунда-нуудые дары түргөөр, үрэ түгэсөөр гаталан дабаха хар-гы замуудые хараалһан бай-гаа.

НЬЮ-ЙОРК. КПСС-эй XXVII съездын хүдэлмэри американ хэблэлдэ үргэнөөр толилогдожо үргэлжэлһөөр. «Энэ хуралдаанай шиидхэ-бэринүүд гансал Советскэ Союзай бэшэ, харин дэлхэйн бусад оронуудай, тэрэ тоодо Американ ажабайдалда удаан болзоройн үүргэ нүлөө үзүүл-хэ байна», — гэжэ Эй-би-си гэдэг телекомпани тэмдэглэ-нэ. «Табан мянган делега-дай, гадаадын 152 делега-циин урда М. С. Горбачев үгэ хэлэхэдээ, мүнөө СССР-эй урда табигдаһан асуу-далнуудые али бүхы тала-һаань хаража үзэһэн байгаа, — гэжэ «Нью-Йорк таймс» тэмдэглэнэ. — Тиихэдээ тэ-рэ экономическа эршэмтэй хүгжэлтын замда гаралгада гол анхаралаа хандуулба. Тэ-дэниие пэльбэн шэнэлһэнэй ашаар предприятинуудай хү-дэлмэриин ашаг үрые дээ-шэлүүлхэ гэһэн асуудалда гол анхаралаа хандуулһан байна».

«Москвада боложо байһан КПСС-эй съезд ёһотойл түү-хэтэ удха шанартай үйлэ хэ-рэг болоно, — гэжэ США-гай Компартиин ЦК-гай По-литбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь Джеймс Джексон мэдүүлээ. — Социализмын хүсэн түгэлдэр ниитын-по-литическэ байгуулалта бай-һыень съездын хүдэлмэри үшөө дахин баталба. Поли-тическэ элидхэл дотор най-руулагдаһан эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй үргэн про-грамма онсо анхарал тата-на. Ядерна буу зэбсэггүй-гөөр XXI зуун жэлдэ орохо гээшэ совет коммунистнуудай гол зорилго болоно. Энэ һайн һайхан зорилгыень ушар ёһо ойлгодог бүхы американе-цууд һайшаана. Манай түби дэлхэй дээрэ ядерна болон бусад түхэлэй буу зэбсэгүү-дэй нөөсэнүүдые усадхалга дайн дажарай аюулһаа га-зар дэлхэйе аршалан абарха арга олгохо байна.

ДЮССЕЛЬДОРФ. Съезд дээрэ хэгдэһэн Политическэ элидхэл соо хүнүүдэй аша туһада алба хэхэ, эрдэм-техникын дэбжэлтые хүр-дадхаһанай ашаар тэдэнэй ажабайдалай эрилтэ хэрэг-лэмжэнүүдые али бүхы та-лаарнь хангаха гэһэн ком-мунистнуудай энэрхы һайхан һанал бодол болоно гэжэ партиин правлениин түлөө-лэгшэ Э. Вебер ГКП-гэй хү-тэлбэриин үмэнэһөө мэдүү-лээ. СССР-эй ба бүхы дэл-хэйн хүгжэлтын эрид эрьел-тын шатада социалис демо-кратиие али бүхы талаарнь нарижуулан һайжаруулгада, арадай ажахын хэмжээе дээ-шэлүүлхын, бүхы эрхэтэдэй ажана тэнигэлэн һуудал бай-далые һайжаруулхын ашаг туһада эрдэм-техникын тү-лалтануудые аша үрэ ехэ-тэйгээр хэрэглэлгэдэ КПСС совет хүнүүдые элсүүлэн ха-баадуулна. КПСС-эй полити-кын үндэһэн шухала гол ёһон М. С. Горбачевой эли-хэл соо тодо хурсаар на-руулагдаһан. Энэ хадаа бү-та эб найрамдалай, буу зэб-сэгүүдые хуряахын түлөө, дайнай аюулһаа хүн түрэл-тэниие аршалан абарха тэм-сэл байгаа, мүнөөшье бай-һаар.

АФИНА. КПСС-эй съезд дээрэ үгэ хэлэгшэд социа-лизмые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, нарижуулан һай-жаруулха талаар партиин ха-раалһан стратегиие нэгэ-дүүгээр һайшаан дэмжэнэ гэжэ «Ризоспастис» газетэ бэшэнэ. Эндэ табигдажа бай-һан хараа түсэбүүд совет социалис обществые тон ш-нэ шатада гаргаха байна.

СТОКГОЛЬМ. Совет ком-мунистнуудай дээдэ хурал-даан ядерна дайнай аюулһаа зайсуулан сарахын түлөө, буу зэбсэгүүдые бүтээн га-галгые хизаарлахын түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэлэ үргэлжэлүүлхээр СССР-эй хэлбэришэгүй шиидэнхэй бай-һые совет коммунистнуудай дээдэ хуралдаан харуулна гэжэ Швецийн элитэ мэдээ-жэ уран зохёолшо, ниитын ажал ябуулагша Арвид Рунд-берг мэдүүлбэ.

ТОКИО. КПСС-эй XXVII съезд үе сагай үйлэ хэрэг болоно гэжэ «Токио сим-бун» газетэ бэшэнэ. Энэ съезд совет ороной ажабай-далда шэнэ түүхэтэ шата нээнэ. Эб найрамдалые бэ-хижүүлхэ, буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар СССР-эй ха-раа шэглэлые съезд шэнэ хүсэтэйгөөр батална. Эб найрамдал хадаа Советскэ Союзай хубилашагүй, удаан болзорой зорилго, эб най-рамдалай түлөө тэмсэл ха-даа КПСС-эй Программын эшэ үндэһэн болоно.

ТҮРЭЛ НЮТАГАЙМНАЙ ТҮҮХЭҺЭЭ

МАРШАЛ РОКОССОВСКИИН МУЗЕЙДЭ

Граждан дайнда 35-дахи полкые командалжа ябаһан Улаан Армиин залуухан командир К. К. Рокоссовскиие тиихэдэ, эрээдүйн эрдэм бэлиг түгэс, сэрэгэй командалагша Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, Советскэ Союзай Маршал болохо гэжэ хэн мэдэхэ бэлэй.

Тэрэ холын хүлгөөтэ үдэрнүүдтэ К. К. Рокоссовский манай Буряад нютагта Совет засаг тогтоолсожо, тэрэниие дотоодын ба гадаадын дайсадһаа эршалан хамгаалалсажа ябаһан юм.

Зэдын районой Зэлтэр нютагта 1968 ондо алдарта полководецой дурасхаалда музей нээгдэһэн юм. Барон Унгерныэ шуһан харгыта бүлэг дээрэмшэдые усадхан сохижо ябахадаа, Монголой хилэдэ дүтэхэнэ һуурижаһан энэ нютагта К. К. Рокоссовский тогтоһон байгаа. Эндэһээ дайсанай харгые хаан, алдарта хэрэгүүдээ ябуулдаг байһан юм.

Сэрэгэй эрээдүйн хүтэлбэрилэгшын эдир наһан тухай зурагуудаар музейн экспозицинууд эхилнэ. 1916 ондо хаанта засагай сэрэгэй драгун ябахадаа буулгуулһан дүрэ зурагынь тон түрүүн нюдэндэ туалдана. Бүхы гэр бүлөөрөө: аба, эжы, хоёр аханартаяа буулгуулһан зурагынь ехэ һонирхолтой.

Музей нээхэ ажал ябуулгын хэгдэжэ байха үедэ нүхэр К. К. Рокоссовскидо хандажа, манай газар дайда дээгүүр энхэ амгалан ерээдүйн байдалай түлөө тэмсэжэ ябаһанаа хөөрэхыень, зарим тэды һонин зүйлнүүдээрээ хубаалдахыень гуйжа, эмхидхэлэй таһагайхид бэшэг эльгээгээ һэн. Удаан болонгүй нэгэ иимэ бэшэг ерээ:

«Зэлтэр гэжэ хасаг сэлеэн шадар барон Унгерныэ урдаһаа эмхидхэһэн тулалдаанууд олон ном, статьянууд доторни бэшэгдэнхэй.

Эдэ тулалдаануудта амии бэеэ хайрлангүй тэмсэһэн Улаан Армиин сэрэгшэдэй дурасхаал һэргээжэ байһандатнай тон ехэ баярые хүргэнэб.

Советскэ Союзай Маршал
К. К. Рокоссовский».

Энэ бэшэг тон үнэтэй дурасхаал болгогдон, музейдэ хадагалагдажа байдаг. 1981 ондо Польшын Арадай Республикын Национальна оборонын министерствын хэблэлээр гаргагдаһан «Хоёр арадай Маршал» гэжэ ном соо (авторнуудынь Т. Конецки, И. Рушкевич) «Варшавын түмэр замшанай хүбүүн К. Рокоссовский хаанта засагай сэрэгэй албанда татагдаһан олон түмэн поляк арадай хүбүүдэй дунда байһан юм» гэжэ хэлэгдэнэ. Россида революционно хүдэлөөнэй эхилхэдэ, тэрэ суг ябаһан нүхэдөөрөө ажалшан арадай түлөө тэмсэлдэ бодоһон юм.

Сэрэгэйнгээ алба юрын драгунаар эхилээд, революциин үедэ Улаан Армиин морин сэрэгшэдэй багахан отряд толгойлжо ябаһанаа, граждан дайнай һүүл багта морин сэрэгэй бригадые командалжа ябаа бэлэй. Ажабайдалайнь эдэ бүхы намтар музейдэ шата шатаараа харуулагдана.

Илангаяа Буряад нютагтамнай дайсан харатантай ерээдүйн гэрэлтэ байдалай түлөө К. К. Рокоссовскиин тэмсэһэн үдэрнүүдые харуулһан стенднүүд олон юм. Хүдэлмэришэн, таряашан арадай дайсан барон Унгерныэ 1921 оной февралиин эхээр Монголой бүримүһэн диктатор болоод, наашаа Сибирь, Байгалай үмэнэ нютагууд уруу дугташан забдахада, сагаантантай болоһон тулалдаануудта шалгарһан дүршэл ехэтэй командирнууд, сэрэгшэд Монголой хилэ шадар татагдажа эхилээ бэлэй. Тэдээн соо К. К. Рокоссовский ябалсаа. Ишим гол шадар Колчагай сэрэгшэдтэй хэһэн шуһата байлдаануудта эрэлхэгээр тэмсэжэ, тэрэ Улаан Тугай ордендо тиихэдэ хүртөөд ябаа.

Тэрэ оной хабарһаа хойшо барон Унгерныэ суглуулһан сагаантанай үлэгдэлнүүдэй хилэ дабажа, наашаа орохонь бүри түргэдөө һэн. Тон түрүүлэн тэдэнэр Троицкосавск (мүнөөнэй Хяагта) хотые эзэмдэн абахаар хараалаа. Унгерныэ туһалагша — генерал Резухин Зэлтэр гэжэ хасаг сэлеэн абаха ёһотой байгаа.

Армиин генерал П. И. Батов өөрынгөө дурсалгануудаа соо иигэжэ бэшэнэ: «Зэлтэр станица шадар барон Унгерныэ толгойлһон сагаантанай банданууд шуһата байлдаанууд үргэлжэлжэ байгаа. Хорин нэгэн оной майн 31-дэ сагаан хасагууд станциһаа юһэ модоной зайда оршодог арһанай завод булимтаран абаа. Үглөөдэрынь К. Рокоссовскиин даадаг амяарлагдаһан морин сэрэгшэдэй полк сагаантаниие заводһоо һамна сохин үлдэбэ. Гэбэшье генерал Резухинэй бригада Монголой талаһаа дүтэлжэ ябана гээд тагнуул дуулгаба. Тэрээнтэй тэнсүү бэшэ байлдаанда манай ябаган сэрэгэй полкын батальон оролсоһон байгаа.

Рокоссовский тэрэ дары сэрэгшэдээ бодхоожо, хүндэхэн байдалда ороод байһан ябаган сэрэгшэдтээ туһалхаар дүүлин ошобо. Үндэр гүбөө дээрэһээ харахада, сухарижа ябаһан манайхинай стрелково ротонуудые сагаантанай эскадронуудай дахан ябахань үзэгдэбэ. Рокоссовский полкоороо тэдэнэй дээрэһээ уулын бүргэдтэл шуумайн орожо, сагаантаниие хажуу тээһээнь бута сохин, намнажархиба. Тэрэ үнэхөөрөө бэлигтэй командирай ударидаһан, ялас гэмэ добтолго болоһон юм. Энэ ордоһотой халуун, шанга тэмсэлдэ Рокоссовский өөрөө хэдэн сагаан хасагуудые сабшажа унагааһан байна. Байлдаанай халуун дүлэн соо унажа ябаһан моринойнгоо алуулхада, ондоо моринд һүрэжэ мордоод урагшаа дабшаа бэлэй. Хүлэйнгөө яһанай хухартар буудуулаашье һаа, эмээл дээрэһээ буугаагүй, дайсанай эсэслэн бута сохигдотор байлдаа ударидажа ябаа».

Зэлтэр шадар болоһон тулалдаанай түлөө К. Рокоссовскиие РСФСР-эй Реввоенсовет хоёрдохи Улаан Тугай орденоор шагнаа һэн.

Энэ дайнда нютаг зонһоо бүридэһэн партизан отряд хабаадалсаһан байна. Тэдэнэр Рокоссовскиин заабаряар хэрэгтэй болоһон сагтань дайсанда сохилто үгэхөөр бэлэн байһан юм. Энээн тухай 1966 ондо партизануудтай болоһон нэгэ уулзалга дээрэ Петр Петрович Шекунов дурсаһан байдаг. Энэ хүн 1920 оной декабрь һарада үнгэрэгдэһэн Советүүдэй Бүхэроссин VIII съездэдэ хабаадалсаха золтой байһан юм. Тэндэ хүдэлмэришэн, таряашадай багша Ленинэй хэлэһэн үгые шагнахаһаа гадна уулзажа, хөөрэлдэхэ аза таланда хүртөө һэн. Тэрэ 1916 онһоо 1923 он болотор хэлхеэ холбооной таһагай начальнигаар хүдэлһэн юм. Унгерныэ шунахай булимтарагшадай урдаһаа хэгдэһэн тэмсэлдэ дайшалхы дружинын ударидаа. Унгерныэ бүлэгэй дарагдаһанай һүүлээр волревкомой секретаряар удаан хүдэлһэн байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай инвалид, мүн ажалай ветеран Иван Степанович Андреев тэрэ уулзалгада хабаадахадаа иигэжэ хөөрөө бэлэй. «1921 ондо би 14 наһатай хүбүүхэн ябаа һэм. Тиимэ наһандаа ябаһан хүбүүд, хэнэйшье мэдэһээр, бүхы юумэ хараһан, дуулаһан байдаг гээшэ ааб даа. Нэгэ үглөөгүүр аха зоной һургуули руу яаралтайгаар алхалалдахые харабабди. Юун бэ даа, нэгэ шухала үйлэ хэрэг болохо хэбэртэй. Сагаантан добтолхонь гээдшье хэлсэнэ. Һургуули гүйлдэжэ ерэхэдэмнай, хүн зон дүүрэн. Хүрин хээр моритой нэгэ залуу сэрэгэй командир шуумар түргөөр хүрэжэ ерээд, сугларһан зоной хажууда тогтобо. Зүүн таладань — һэлмэ, нүгөө таладань — наган. Улаан лентээр гүрэһэн моринойнь дэлһэн һалхинда хиидэнэ. Тэрэ залуу командир урагшаа дүүлин табилуулхынгаа тэндэ сугларһан зондо хандажа: «Хүлеэгты бидэнээ, нүхэдүүд! Дайсаниие табихагүйбди, илалтатай бусахабди»,— гэжэ найдуулаа һэн.

Залуу командирай үгэнүүд үнэн байгаа. Тэрэ сагһаа хойшо дайсан оро һэегүй намнагдаа һэн».

Рокоссовский полктоёо хамта Зэлтэр һууринда 1921 оной апрелиин эхинһээ хойшо байһан юм. Полкын сэрэгшэд булта айлнуудта таража байдаг байгаа. Үдэр бүри сэрэгэй һуралсал үни удаан үргэлжэлдэг һэн. Хуушан һургуулиин урдахи талмай дээрэ (мүнөө музей) улаан бургааһа шадамар бэрхээр сабшан, морин сэрэгшэдэй гүйлгэлдэхые тэрэ үеын багашуул һайса хараһан байна. Эдэ мүрнүүдэй авторнуудай нэгэн үетэн хүбүүдээрээ хамта үндэр сарайн орой дээрэ гаража, һайхашаан харадаг байгаа.

Морин сэрэгшэд өөһэдынгөө гол хүдэлмэриһөө гадуур, үдэшэндөө һууринай зоной дунда гэгээрүүлхы хүдэлмэри ябуулдаг һэн. Совет засагай юунэй түлөө тэмсэдэгые, шажанай муу нүлөөн тушаа тэдэнэр хөөрэжэ үгэдэг һэн. Мүн баяд, ноёдой хомхой хобдогые харуулһан багахан зүжэгүүдые зоной урда табидаг байгаа.

Музейн стенд дээрэ эдэ бүгэдые хаража байхада, ошоһон дүлэтэ жэлнүүдэй эршэтэ шанга урасхалай эрьен хүрэжэ ерэһэндэл үзэгдэхэ юм.

1921 оной декабрь һарада Рокоссовскиие шэнэ тушаал даахыень Троицкосавск (Хяагта) хото эльгээбэ. 5-дахи Кубанска морин сэрэгэй дивизиин гурбадахи бригадын командираар томилогдобо.

Энээхэн «хорото шарын үүр» болоһон хүлгөөтэйхэн хотодо Константин Константинович олохон жэлдэ алба хээ. Бүхы Россин углуу, тохойһоо улдүүлэн ерэһэн хаанта засагай сэрэгэй элдэб зиндаагай офицернууд, сагаантанай удамаршад энэ хотодо шэбээлээд, һүйдхэлтэ хэрэгүүдые үүдхэдэг байгаа. Элдэб аралжаа наймаашад дура зоогоороо аашалалдадаг, тэдэнэй олонхинь дайсанай тагнуулшад болонхой байһан.

Буряад нютагуудта бута сохигдоһон сагаантанай үлэгдэлнүүдтэй элдэб эсын дээрмэшэд, тонуулшадһаа бүридэһэн бандануудтай үхэлэй шанга тэмсэл 5-дахи Кубанска дивизиин морин сэрэгшэд ябуулдаг байһан юм. Һомоной эшхэрээн, салир һэлмын зуралзаан соогуур залуу командирай үдэрнүүд эндэ үнгэрөө. Эндэхи тэмсэл сэхэ урда урдаһаа харан тулалдадаг дайнай талмайһаа ондоохон байгаа. Харата дайсантай ухаанай, мэхэ гохын хүсөөр ехэнхидээ тэмсэхэ болодог һэн.

Мүн эндэ залуу командир хуби заяагаа олоо. Залуу командирта нютагай гимнази дүүргэһэн залуухан багша Юлия Барма онсо һайхашаагдаа. Дэрүүхан, зэлдэр зантай залуухан багшын гүлмэр харахан нюдөөрөө уриханаар шэртэхэдэнь гал, дүлэн соогуур хатуужан, бэлэн юумэндэ уярхаа болиһон морин сэрэгшын зүрхэн баярай долгёор эбхэрэн сохилдог бэлэй. 1923 оной үлир, мойһоной сэсэглэжэ байһан май һарада эдир хоёр хуби заяагаа ниилүүлэн холбоо. 45 жэлэй хугасаа соо хубиин жаргал эдлэжэ, үнэн сэхээр ажаһуугаа. Түбэг ехэтэй, сэрэгэй хүнэй аюултайшье, бэрхэшээлтэйшье ажабайдалые Юлия нүхэрынь суг хубаалдан, хани нүхэрэйнгөө тулга боложо ябаа ха юм.

1929 ондо КВЖД дээрэ сагаан хитэдүүдтэй хэгдэһэн тулалдаануудта Буряадай морин сэрэгшэдэй дивизионой алдар солоор суурхаһыень мүнөө хүн бүхэн мэдэнэ. Сэрэгэй национальна частьнуудые байгуулгада Рокоссовский хубитаяа оруулаа.

Музей соо табигдаһан экспозици, стенднүүдые зубшан хаража ябахадаа, эдэ бүгэдые тон элеэр ойлгон хадууржа болоомоор. Полководецой автономито республикын хүтэлбэрилэгшэдтэй суг хамта дүрэеэ абхуулһан, мүн Буркавдивизионой командованитай хамта республикын ойн баярай һайндэртэ буулгуулһан зурагуудай хажууда харагшад удаан зогсон анхарха юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай стенд саашаа үргэлжэлнэ. Музейн энэ хубиие зохёон таарууулха хэрэгтэ армиин генерал Павел Иванович Батов ехэ туһаламжа үзүүлээ. Мүнөө сагта оройдоо олдохоёо болиһон, хоморой һонин зүйлнүүдые дамжуулан үгэһэндэнь, музейн хүдэлмэрилэгшэд тон ехэ баярые армиин генералда хүргэһэн юм.

Олон түмэн уншагшадта мэдээжэ болоһон полководецой намтарай энэ үеые дабтажа хэлээдшье яалай. Гэбэшье энэ музейдэ хадагалагдадаг зарим экспонадууд тушаа дурдамаар. 1945 оной июниин 24-дэ Улаан талмай дээрэ үнгэрэгдэһэн Илалтын парад Рокоссовскиин хүтэлбэрилһыень мэдэнэбди. Тон тэрэ үедэнь буулгагдан абтаһан хоморой зураг Зэлтэрэй музейдэ бии юм. Энэ үдэр В. И. Ленинэй Мавзолейн трибуна дээрэһээ полководецой хэлэһэн үгэнүүдынь миндаһан дээрэ бэшэгдэнхэй, эндэ хадагалагдажа байна.

Музейн нээгдэхэдэ, бэлэг болгон эдэ бүгэдые Маршалай наһанайнь хани — Юлия Петровна Рокоссовская дамжуулаа һэн. Тэрээнһээ гадна Маршалай зүүжэ ябаһан часы, погонууд, дурасхаалай бэшэгтэй номууд, бэшэгүүд, тэрэ үедэ фронт дээрэ хэлхеэ холбоошоноор алба хэжэ ябаһан басаганһаань ерэһэн телеграммануудаа эндэ олоной анхаралда табяатай. Илангаяа Рокоссовскитоной гэр бүлөөрөө абхуулһан дүрэ зураг ехэ һонирхолтой. Маршалай нүхэр, Манай нютагай басаган Юлия Петровнагай дурасхаалай үгэнүүдые бэшэжэ, гараа табиһан тэмдэгыень уярангүй уншахаар бэшэ.

В. КЛОЧИХИН,
музейн эмхидхэгшэ.
М. СМИРНОВА.

ҮБЭЛЫЕ ҮДЭШЭЛГЫН һ...

АМАР МЭНДЭ, АЛТАН ХА...

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Байгал шадарай үбэлые үдэшэлгэдэ зорюулагдаһан хотын ажалшадай һайндэр үнгэргэгдэбэ. Ипподром дээрэ үнгэргэгдэһэн энэ найр наадандa Улаан-Үдэ хотын предприяти, эмхи зургаануудай, һуралсалай газарнуудай ажалша коллективүүд олоороо сугларжа сэнгэбэ. Нээрээшье, энэ үдэр газаамнай хэзээ хэзээнэйхиһээ урин дулаан боложо, хаа хаанагүй хабарай шэнжэ үзэгдэн, саһан хайлажа, гэрэй оройһоо дуһаалжа, хабарай түрүүшын үдэрые угтаба ха юм.

Арадай депутадуудай Улаан-Үдын Горсоведэй гүйсэдкомой соёлой таһагай үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн энэ һайндэр хүхюу сэнгэлигээр үнгэрөө гэжэ абаһаар тэмдэглэе. Хотын автотранспортна управлениин хүтэлбэрилэгшэд олон автобусуудые табижа, гурбан районуудай ажалшадые таһалгаряагүй зөөжэ гараа бшуу.

Байгалай үмэнэхи үбэлые үдэшэлгэдэ ипподромой хурдан хүлэгүүд, бишыхан пони морид хашабаа шаргада хүлэгдэнхэй, хурдан хатараа мэдүүлэн, һайндэртэ ерэһэн балшар жаахан багашуулые сэнгүүлээ.

Үдэрэй 12 час. Ипподромой тэг дунда түхеэрэгдэһэн ендэр тээшэ үльгэр домогой геройнууд мори шаргада һуунхай гүйлгэлдэжэ ерэбэ. Бусадһаа түрүүлэн ород арадай үльгэрэй баатарнууд — Илья Муромец, Алеша Попович, Добрыня Никитич гэгшэдые маяглан хубсалһан. һэлмэ жадаяа зүүһэн баатарнуудай моридоо унаад гаража ерэхэдэнь, «Баатарнууд ерэбэ!» — гэһэн шаг шууяан сугларагшадай, илангаяа үхибүүдэй дунда соностожо, хүл хөөрсэг болоно. Ородой гурбан баатарнуудай рольнуудые гүйсэдхэһэн, ипподромой морилые һорин һурадаг һургуулиин тренер Федот Добосов (Илья Муромец), нэгэдэхи автотранспортна предприятиин жолоошон Олег Баслов (Добрыня Никитич), зургаадахи ГПТУ-гай һурагша Иван Абросимов (Алеша Попович) гурбан өөһэд өөһэдынгөө наадаха нюурнуудые шадамар бэрхээр гүйсэдхэжэ, сугларагшадай зүрхөө һайшаагдана.

Шэмэрүүн хүйтэн үбэлые үдэшэлгэдэ зорюулагдаһан ёһотойл һайндэрэй концерт наадан эхилжэ, олоной анхарал татаха ёһоороо татана. Жабартай хүйтэн Үбэлые, сэбэр һайхан Хабарые, саһан Хүүхэнэй, Емелиин рольнуудые гүйсэдхэһэн соёл-гэгээрэлэй училищиин багшанар Лидия Резницина, Надежда Шагдырова, Тамара Баханова, Василий Бушанов гэгшэд ендэр дээрэ ээлжээ ээлжээгээр гаража, дуу хүгжэм, хүхюун наада зугаа дэлгэжэ, сугларагшадай дунда энеэдэ, наада гаргана.

...— Үбэл, шанга наранай элшэ доро саһанай хайлаһан дуһал болон дуһаалхые дуулана гүш? Энэ хадаа хабарнай ерэжэ ябана гү? — гээд Емеля асууна. Тиигэжэ асуухатайнь зэргэ угтамжын ирагуу хүгжэмэй аялга доро үнгэ бүриин сэсэг набшаар шэмэглэгдэһэн Хабар, хоёр пони моридые хүллэһэн шаргаар ендэрэй дэргэдэ ерэжэ, бууна. Айлшаар ерэһэн хабар нарата дулаан үдэрнүүдэй дүтэлхэ, шэмэрүүн хүйтэн үбэлэй һүүлшын найр зугаада ерэһэн тухайгаа хөөрэнэ, сугларагшадай дунда хүхюун энеэдэ наадан замханагүй.

Улаан-Үдын предприятинуудай, соёлой институдай, соёл-гэгээрэлэй училищиин, шэмээшэгүүдэй, «Уряал» гэжэ ансамблиин гэшүүд болон бусад уран һайханай бүлгэмүүд, хойно хойноһоо һубаридан ендэр дээрэ гаража, хүхюун дуунуудаа гүйсэдхөө, хүгжэм наада зэдэлүүлээ.

Талмайн нүгөөдэ захада халуун эдеэн элбэгээр наймаалагдажа, эндэ сугларһан ажалшадые ехэтэ урмашуулаа, баясуулаа. Эндэнь халуун бууза, шарагдаһан мяхан, блины, халуун сай, кофе болон бусад эдеэ хоолой дэлбэгээр ху[...]

Иигэжэ сэб[...] люундэ сэнгэ[...] хэды үнэтэй [...] хид байгаа [...] шадарай үб[...] найр зугаа эм[...] олон зоной [...] хүхюун сэнгэ[...] дэдэг болоһо[...] тай.

Б. [...]

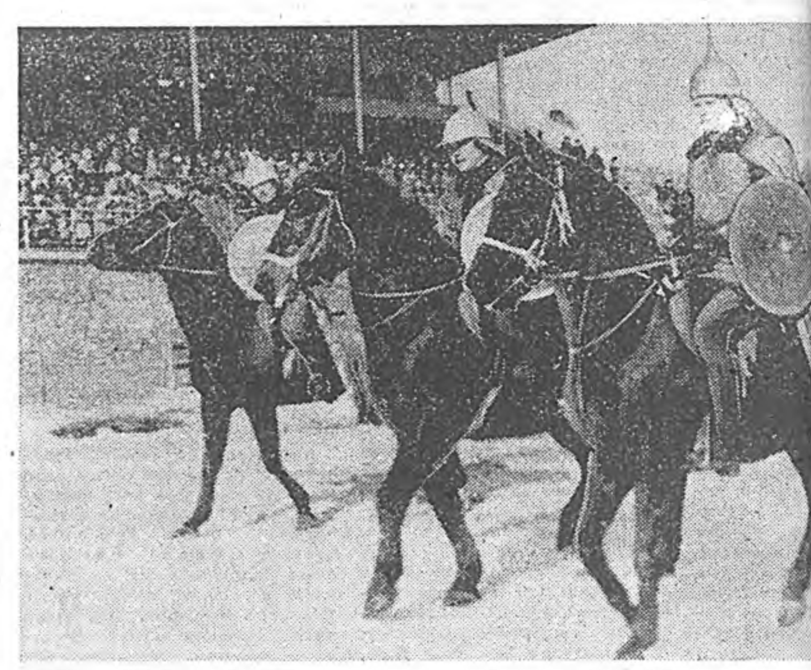

ЗУРАГУУД [...] бан баатарнуу[...] нэй дээжэдэ [...]

Ц. Цы[...]

АХАҺАА МЭДЭЭСЭ...

Районой ажахынуудай, эмхи зургаануудай партиин XXVII съездэдэ зорюулагдаһан экономико болон соёлой үдэрнүүд Орлик һууринда үргэлжэлһөөр.

Үсэгэлдэр «50 лет Октября» колхозой болон райпогой коллективүүд тоособо. Эдэ болон урда үдэрнүүдтэ тоосоһон бусад коллективүүд өөһэдынгөө хүгжэлтэ түйлагдаһан амжалтанууд, түрүүшүүл тухай стенднүүдые, диаграммануудые бэлдэжэ, районой соёлой байшан соо табиһан байна. Уран һайханай бүлгэмэйхидынь ехэ концертнүүдые табижа, олоной анхарал татаа.

* * *

«Хүбүүд, хабаяа туршаял[...] курс районоймнай түбтэ һ[...] дэбэ.

ВЛКСМ-эй райкомой хү[...] тэй суг районой түбэй бо[...] басагад тэрэниие эмхидхэ[...] һабарилга-барилгын управ[...] дын хэрэгүүдэй болон соё[...] Орлигой дунда һургуулиин [...] манданууд конкурсдо хаб[...] Шарастепановай толгойлһон [...] лиин эрэшүүлэй «Баатар» [...] тус конкурсдо илаһан бай[...]

СПОРТ

ХЯАГТАДА БОЛОҺОН МҮРЫСӨӨН

Буряад ороной суута барилдаашадай: СССР-эй спортын габьяата мастернууд —классическа барилдаагаар дэлхэйн хоёр дахин чемпион, Баунтын райондо түрэһэн Г. Сапуновой, СССР-эй зургаа дахин чемпион К. Олзоевой, уласхоорондын классай спортын мастернууд Г. Манжуевай, М. Цыдыповэй, Г. Цыреновэй, О. Алексеевэй, Б. Будаевай шангуудта хүртэхын түлөө мүрысөөн Хяагта хотодо үнгэргэгдэбэ.

Республикын дүрэ буляалдалгын барилдаанай федерациин эмхидхэһэн энэ мүрысөөндэ Буряадай АССР-эй 16 районой барилдаашад хабаадаһан байгаа. Баргажанай районой команда түрүү һуури эзэлбэ. Зэдын районой түлөөлэгшэд — хоёрдохи, Хяагтын районой спортсменүүд гурбадахи шангуудта хүртөө.

Сэхыень хэлэхэдэ, Хяагтын райондо спортын энэ зүйл һаяаһай хүгжөөгдэжэ байна. Гэбэшье багшанарай институт дүүргэһэн залуу мэргэжэлтэд районой һургуулинуудта эдэбхитэй һайнаар хүдэлжэ байнхай.

Ч. Чагдуров, А. Андреев, Э. Цыдемпилов (бултадаа Зэдэһээ), Б. Цыденов (Мухар-Шэбэр), Б. Бубеев (Баргажан), Ж. Дашиев (Ярууна), С. Гармаев (Хяагта), В. Ринчинов болон В. Аюрзанаев (хоюулаа Баргажанһаа), В. Цыбикдоржиев (Ивалга), А. Базаров (Закаменск), Е. Тугаринов (Загарай), А. Шульгин (Турунтаево) гэгшэд илалта түйлажа, суута барилдаашадай шангуудта хүртэбэ.

Г. ВАСИЛЬЕВ.

БАСКЕТБОЛОЙ ҺОНИН

Эрэшүүлэй дунда баскетболоор городой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэжэ байна. Мүрысөөнэй дүримэй ёһоор коллектив бүхэн дүрбэн команда табиха ёһотой. Тэдэнэй ямараар хабаадаһанайнь дүнгүүдээр мүрысөөнэй дүнгүүд согсологдохо.

Республикын чемпион болохо «Буревестник» бүлгэмэй команда нэгэдэхи дүхэригтэ жэгдэ һайнаар наадажа. «Забайкалецые» 74:68, ЛВРЗ-гэй спортклубые 96:50, БМДК-тай «Мебельщигые» 97:71, «Спартагай» түлөөлэгшэдые 73:45 тоотойгоор шүүгээд, түрүү һуури эзэлжэ ябана.

ЛВРЗ-гэй Спортклубай командые 57:44 тоотойгоор илаһан «Забайкалец» хоёрдохи һуури эзэлнэ. «Мебельщигые» 55:54 тоотойгоор шүүһэн локомотив-вагон заһабарилгын заводой команда удаадахи һуурида гараа.

* * *

Үйлэдбэриин коллективүүдэй эрэшүүлэй командуудай дунда баскетболоор «Труд» бүлгэмэй областной соведэй мүрысөөн үргэлжэлһөөр. Ээлжээтэ нааданда «Теплоприбор» заводой команда, Онохой һууринай «Леснигтэй» уулзахадаа, 59:53 тоотойгоор илаба.

«Мебельщик» Закаменск хотодо айлшалжа, нютагай «Горняк» командатай наадахадаа, 72:54 тоотойгоор шүүһэн байха юм. Прибор бүтээлгын нэгэдэлэй баскетболистнууд, Кабанскын районой Каменск тосхоной «Цементник» командатай наадахадаа, түрүүшынгээ илалта түйлаба — 61:57.

С. АФАНАСЬЕВ.

Һур харбалга

ШЭНХИНЭЭТЭ ГОДЛИНУУДНАЙ ЮУНДЭ ХАДУУРБАБ?

Һур харбалгаар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үбэлэй мүрысөөн Чувашай АССР-эй Новочебоксарск хотодо болобо. Россин Федерациин 20-ёод область, хизаар болон автономито республикын 70 гаран мэргэшүүл хабаадаһан байгаа.

Энэ мүрысөөн РСФСР-эй арадуудай зунай IX Спартакиадын жэлдэ командануудай ямараар бэлдэжэ байлгын ёһотойл харалга болобо гэжэ тэмдэглэлтэй. Сэхыень хэлэхэдэ, Буряад ороной мэргэшүүл эндэ бүхы хаба шадалаа, хёрхо мэргэнээ элсүүлжэ шадабагүй гэжэ хэлэжэ болоно. Манай һур харбагшад урагшагүйдөө гэхэдэ алдуу болохогүй. Командымнай эрхим түлөөлэгшэд, тусхайлбал, уласхоорондын классай спортын мастер Цыбикмит Бумбошкина — долоодохи, спортын мастер Александр Савельев наймадахи һууринуудые эзэлһэн байна. Ц. Бумбошкина 60 метрһээ харбахадаа, хоёрдохи һуури эзэлжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаа.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр эхэнэрнүүдэй дундаһаа Тувын АССР-эй түлөөлэгшэд һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулба. Тиигэжэ спортын мастер Галина Огнева М-2 упражненеэр харбахадаа, 2631 очко тудажа, РСФСР-эй чемпионка болобо. Энэнь эрхим үрэ дүн лэ.

Һаял хада 17-той боложо ябаһан уласхоорондын классай спортын мастер Елена Тутатчикова 2596 очкотойгоор хоёрдохи һуури эзэлжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаа. Шэтэ хотын сэрэгэй спортклубай гэшүүн, уласхоорондын классай спортын мастер Светлана Жигжитова 2587 очко абажа, гурбадахи һуури эзэлһэн байха юм.

Эрэшүүлэй дундаһаа Уфа хотын харбагша, уласхоорондын классай спортын мастер Евгений Провоторов мүн лэ үндэр үрэ дүн түйлажа, Россин Федерациин чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ —2630 очко. Московско областиин түлөөлэгшэ, уласхоорондын классай спортын мастер Виктор Ильин тэрээнһээ 17 очкогоор гартажа, хоёрдохи һуури эзэлбэ. Хабаровск хотын сэрэгэй алба хаагша, уласхоорондын классай спортын мастер Иосиф Файнштейн бронзо медаляар шагнагдаа.

Мүрысөөн орёо шанга тэмсэлдэ үнгэрбэ. Тиигэжэ «Хани барисаан—84» гэжэ уласхоорондын мүрысөөндэ илаһан спортын габьяата мастернууд Мүнхэ-Бадраа Дашицыренов, Ханда-Цырен Гомбожапова гэгшэд шангай һуурида гаража шадангүй, тус тустаа дүрбэдэхи, табадахи һууринуудта гараһан байна.

Республикымнай тренернүүд, мэргэжэлтэд энэ мүрысөөнэй хангалтагүй үрэ дүнгүүдһээ тобшолол хэжэ, дутуу дунданууддаа дары түргөөр усадхахын тула шухала хэмжээнүүдые абаха аабза гэжэ һанагдана.

Гэбэшье «Динамо» бүлгэмэй Түбэй соведэй шиидхэбэреэр уласхоорондын классай спортын мастер Ц. Бумбошкина Буряадай хүдөө ажахын институдай хоёрдохи курсын студентка, 50 метртэ харбалгаар дэлхэйн рекордсменка, спортын мастер Я. Цыренжапова хоёр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө февралиин 26-да Харьков хотодо эхилхэ үбэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVII съездын информационно мэдээсэл ба хүдэлмэри тухай тоосоон. Фермэнүүдһээ абтаһан мэдээсэлнүүд. «Түрүүшүүлдээ түшэглэн хүдэлхэ» — шэнжэлэл.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партиин XXVII съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада. «Колхозой гурбан гол һалбари» — Н. Дегтярёвой статья. «Түсэбтэ табан жэлэй эхин дээрэ» — Г. Жабанаевагай мэдээсэл. Редакцида һүүлэй үедэ ерэһэн бэшэгүүдһээ. «Хажуу тээһээнь харахада...» — М. Михайловай статья. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинуудта.

Гурбадахи хуудаһанда. «Лениндэ, Кремльдэ»—ТАСС-ай материал. БАМ-ай хүүргэнүүд эрэлхэг зоригой гэршэнүүд. «Техническэ дэбжэлтын аргаар» — В. Байкаловай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Байгалай үмэнэхи үбэлые үдэшэлгэ» — Ц. Цыренжаповай фото-мэдээсэл. «Асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэй» — Б. Васильевай статья. Номой таг.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ»

«45-һаа 6-ень тааха» ба «36-һаа 5-ень тааха», «Спортлотонуудай» 1986 оной мартын 2-то үнгэргэгдэһэн 9-дэхи тираж.

«45-һаа 6-ень тааха»: 4—бокс, 11—волейбол, 13 — хадаһаа санаар һолжоролгын спорт. 21—тамаралга, 28—мэргэн буудалга, 31—фехтовани.

«36-һаа 5[...] бобслей, 6[...] рилдаан, 1[...] 15 — байдар[...] һэлюурдэлгэ[...] лэй мүрысө[...]

Ред[...]
Р. Б. [...]ВА.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 3[...]
Н-03325. Заказ № 54. Индекс 04609.